

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 24^{ον} | ΑΘΗΝΑΙ | ΜΑΪΟΥ 1910 | ΑΡΙΘΜΟΣ 986

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΔΑΣ

ΕΙΣ ΟΛΙΓΑΣ βέβαια χώρας τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξαν ἄνδρες οἱ πρῶτοι διεκδικήσαντες διὰ τὴν γυναῖκα τὸ δικαίωμα τῆς πολιτικῆς ψήφου. Ἡ Ἑλλὰς ἠμπορεῖ νὰ καυχᾶται ὅτι ἔχει τὸ προνόμιον αὐτό. Εἰς τὸν χρονογράφον τοῦ Πειραιῶς, ὁ τακτικὸς ἀρθρογράφος τοῦ φύλλου κ. Στέφ. Μεξεβύρης δημοσιεύει κύριον ἄρθρον εἰς τὸ φύλλον τῆς 24 Ἀπριλίου ὑπὸ τὸν τίτλον «*ψῆφος εἰς τὰς γυναῖκας*». Τὰς περικοπὰς τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Στ. Μεξεβύρη τὰς σχετικὰς μετὴν πολιτικὴν ψήφον τῆς γυναικὸς μεταφέρω εἰς ἄλλην στήλην, ὅχι βεβαίως ὡς γραφομένης διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ διότι γράφονται ἀπὸ Ἑλληνα δημοσιογράφου, ὁ ὁποῖος μὲ λογικώτατα ἐπιχειρήματα συνιστᾷ εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τοῦ Αὐγούστου τὴν ψήφισιν νόμου, παρέχοντος τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου εἰς τὰς ἐγγραμμάτους Ἑλληνίδας. Τὸ δικαίωμα τοῦτο λέγει ὁ κ. συναδέλφος ἀναγνωρίζει εἰς αὐτὰς τὸ ἄρθρον 3ον τοῦ Συντάγματος, κατὰ τὸ ὁποῖον «*Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἀπέναντι τοῦ νόμου*».

Ὁ συνήγορος τῆς γυναικείας ψήφου ἔχει δίκαιον, ὡς ἔχουν δίκαιον ὅλοι οἱ μεγάλοι πολιτειολόγοι, οἱ ὁποῖοι ἐνηρῶθησαν ὑπὲρ τῆς γυναικείας ψήφου. Μένει ὁμως νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν αἱ Ἑλληνίδες εἶναι κατηρητισμέναι ὡς πολίτιδες καλλίτερα ἀπὸ τοὺς ἄνδρας των, ὁπό-

ταν καὶ μόνον θὰ ἦτο εὐεργετικὴ καὶ πολύτιμος ἡ συμμετοχὴ των εἰς τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου των.

Διότι γυναῖκες μόνον ἰσχυραὶ ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς, γυναῖκες χωρὶς ἀδυναμίας καὶ χωρὶς προλήψεις, γυναῖκες πρὸ παντὸς ἀκούραστοι καὶ ἐργατικά, ἀγαπῶσαι τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν πατρίδα των ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον, ἠμποροῦν νὰ συζητήσουν τὸν πολιτευόμενον ἄνδρα εἰς τὸν κατήφορον, εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ἔχει παρασύρει ὁ τυφλὸς ἐγωισμὸς καὶ ἡ ρουτίνα τοῦ πολιτικοῦ παρελθόντος.

Φυσικὰ μεταξὺ τῶν Ἑλληνίδων ὑπάρχουν γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὰ προσόντα αὐτά. Ἀλλὰ εἶναι ὀλίαι ; Καὶ εἰς τὴν πόλιν περὶ πολιτικῆς ἐπικρατήσεως θὰ ὑπερισχύουν αὐταί, ἐὰν ὑποτεθῆ ὅτι θὰ εὐρίσκοντο ἄνδρες διατεθειμένοι νὰ ταῖς παραχωρήσουν θέσιν εἰς τὸ κοινοβούλιον ;

Ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ ἄνδρες αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ καὶ ποῖος τοὺς γνωρίζει ; Καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑποτεθῆ ὅτι ὑπάρχουν, ποῦ ἐκρύπτοντο ὅταν συνεζητοῦντο εἰς τὴν τελευταίαν τῆς Βουλῆς Σύνοδον αἱ ἑκατοντάδες τῶν νόμων, χωρὶς κἂν δέκα ἢ πέντε ἢ δύο τοὐλάχιστον νὰ ἀνεφέροντο εἰς τὴν προστασίαν τῆς γυναικὸς ; Ποῦ ἐκρύπτοντο καθ' ἣν στιγμὴν ἕνας Ὑπουργός, ὁ κ. Ζαΐμης ἐπρότεινε τὰς γυναῖκας εἰς τὰς ἐνοριακὰς ἐκλογὰς ὡς ἀναπληρωτικὰ μέλη τῶν ἀνδρῶν των καὶ ἡ Βουλὴ ἐξεκαρδίσετο εἰς τὰ γέλοια διὰ τὴν τολμηρὰν πρότασιν, ἐνῶ ἡ Ἑλβε-

τία παρέχει εις αὐτὰς δικαίωμα ψήφου καὶ διὰ τοὺς ἱεροὺς ἀκόμη;

Καὶ ὑπάρχει ἄρα γε ἐλπίς ἢ βουλή τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως νὰ συμπεριλάβῃ νέους ἀνδρας, οἱ ὅποιοι θὰ τολμήσουν νὰ ἀναγράφουν εἰς τὰ προγράμματα τῶν καὶ τὴν λέξιν ἀκόμη φεμινισμός; Διὰ νὰ ὑπῆρχε τοιαύτη ἐλπίς, ἔπρεπε νὰ ἔχουν προὔπαρξι δημοσιεύσεις καὶ λόγοι καὶ μελέται, αἱ ὁποῖαι νὰ ἀπεδείκνυναν ὅτι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὸν τόπον μας ἀνδρες ποῦ θεωροῦν τὴν γυναῖκα ὡς παράγοντα πολῦτιμον διὰ τὴν πρόοδον καὶ ἀναγέννησιν τῆς χώρας.

Ἐδῶ εἰς τὸν τόπον μας οἱ λαμβάνοντες ὑπὸ ἔποψιν σοβαρὰν τὴν γυναῖκα εἶναι πολὺ ὀλίγοι, καὶ αὐτοὺς κατὰ τὸ πολὺ πρέπει νὰ τοὺς ζητήσῃ κανεὶς μεταξὺ ὀλίγων διακεκριμένων καὶ σοβαρῶν ἀνδρῶν. Οἱ ἄλλοι ὁμιλοῦν περὶ γυναικὸς κατὰ προτίμησιν, ὅταν πρέπει νὰ τὰς ἀναζητήσουν εἰς τὸ ἔγκλημα ἢ εἰς τὰ διάφορα κοινωνικὰ σκάνδαλα.

Εἰς ἄλλην στήλῃν ἀναδημοσιεύω ὀλίγας λέξεις τοῦ διαπρεποῦς γυναικολόγου τῆς πόλεως μας κ. Σ. Τσάκωνα δι' ὧν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γυναικός, ἀπαντῶν εἰς ἀδίκους περὶ τῶν γυναικῶν κρίσεις τοῦ καθηγητοῦ Λομπρόζου. Καὶ ἄλλοι, ὀλίγοι ἄλλως τε, ἔγραψαν ὑπὲρ τῆς γυναικός, ἀλλὰ τόσον ὀλίγοι. Ἐνῶ οἱ πολιτευόμενοι ἐσιώπησαν καὶ σιωποῦν μὲ ἐπιμονήν, τηροῦντες τὸ ἀρχαῖον ρητὸν, καθ' ὃ περὶ τῆς γυναικός δὲν πρέπει νὰ γίνεται λόγος οὔτε διὰ τὸ καλόν, οὔτε διὰ τὸ κακόν.

Δυστυχῶς διότι ἔχουν ἐγκαταλειφθῆ εἰς τὴν τύχην τῶν καὶ διότι οἱ περισσότεροι γελοῦν καὶ μὲ τὴν λέξιν ἀκόμη «φεμινισμός» ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μένουν μὲν αἱ Ἑλληνίδες ἀδικημένοι πάντοτε, νὰ ὑπάρχῃ ὁμοῦ καὶ φόβος μήπως γίνεται περὶ αὐτῶν λόγος διὰ κακὸν μᾶλλον παρὰ διὰ καλόν.

Καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξαναγκασθῇ κάπως ἢ πολιτικῇ νὰ σκεφθῇ ὀλίγον καὶ διὰ τὰ ἄπειρα ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς τὸν γυναικεῖον κύκλον, παρακαλοῦμεν τὰς ἀναγκωστρίας μας νὰ ζητήσουν μετ' ὀλίγον, ὅταν οἱ ψηφοθηροῦντες θὰ ἐπιβαλοῦνται τὴν ὑποστήριξίν των, τὴν ρητὴν ὑπόσχεσίν των, ὅτι θὰ ἀναγράφουν εἰς τὰ προγράμματα τῶν, ὄχι ἀκόμη τὴν ψήφον τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ νομοθεσίαν προστατευτικὴν ἐκεῖ ὅπου ὁ νόμος τόσον εἶναι ἀδικος καὶ παράλογος καὶ ἀντιφαικὸς διὰ τὰς γυναῖκας.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΣΥΝΗΓΟΡΟΙ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΨΗΦΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

«Πλὴν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ ἀσυνείδητος ὑπὸ ἀγρχμμάτων ἐκλογή ἀντιπροσώπου τοῦ Ἔθνους δύνανται νὰ παύσῃ, ἐὰν ἢ κατ' Αὐγουστον συνεργουμένη ἐν Ἀθήναις Γ' Ἐθνικῇ Συνέλευσις θεσπίσῃ Νόμον, καθ' ὃν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι παρέχεται καὶ εἰς τὰς γυναῖκας· δικαίωμα, ὑπερ ἀναγνωρίζει εἰς αὐτὰς κεκαλυμμένως τὸ ἀρθρον Βον τοῦ Συντάγματος ἔχον οὕτω: «Ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶνε ἴσοι ἀπέναντι τοῦ Νόμου...»

Τὸ δικαίωμα τοῦτο τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι καὶ φύσει δύνανται νὰ διεκδικήσῃ ἡ γυνή, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ κοινωνικοῦ σώματος· ἄλλως ὑπὸ ἔποψιν γνώσεως τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων, ὑπὸ ἔποψιν οικονομικῶν ὑπολογισμῶν, σκέψεως, φιλομαθείας, ποσορατικότητος, ἀντιλήψεως, τάξεως καὶ στοργῆς πρὸς τὴν χώραν, ἔχομεν πλεῖστα δεδομένα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ ἐγγράμματος γυνή ἐξισοῦται πρὸς τὸν ἄνδρα.

Ὁ μέγας τῆς Γερμανίας Βίσμαρκ, προκειμένου περὶ τῆς ἀναμίξεως τῆς γυναικός εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν, εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ βίου αὐτοῦ φέρεται εἰπῶν τὰ ἑξῆς: «Ἐὰν αἱ γυναῖκες ἀνεμιγνύοντο εἰς τὴν διπλωματίαν, ὀλιγώτερα μυστικὰ θὰ εἶχον καταστῆ κοινὰ, διότι μία σώφρων γυνή δύνανται νὰ κρατῇ τὰ μυστικὰ τῆς καὶ ὅταν εἰς μίαν ζωηροτάτην συνομιλίαν ἀρπάξῃ τὰ μυστικὰ τῶν ἀνδρῶν. Εἰς πᾶν ὅτι ἀπαιτεῖ λεπτότητα καὶ χάριν ἡ γυναῖκα εἶναι πάντοτε ὑπερέτερα τοῦ ἀνδρός».

Τὰ φυσικὰ σωματικὰ μειονεκτήματα τῆς γυναικός ἀπέναντι τῆς δῆθεν ἰσχυρῆς κράσεως τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς κατὰ περιόδους παρισταμένης ἀνάγκης τοῦ νὰ ἀσχολῆται μόνον ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας ἡ γυνή, δύνανται διὰ νομοθετικῆς προνοίας νὰ θεραπευθῶσιν.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν πρόκειται ἢ νὰ καταπνίξωμεν τὸν ἀνδρικὸν μας ἐγωϊσμόν τῆς παντοδυναμίας καὶ πανδακμοσύνης καὶ νὰ παύσωμεν νὰ θεωρῶμεν res τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐν τούτοις σήμερον διεκδικεῖ βῆμα πρὸς βῆμα μὲ σθένος ψυχικὸν καὶ ἀντοχὴν Ἀνταίου ἀπαντᾷ τὰ στάδια τοῦ ἀνδρός καὶ ἐπιτυγχάνει εἰς αὐτὰ.

Ἡ παροχὴ δικαιώματος ψήφου πρὸς τὴν γυναῖκα θὰ προσθήσῃ τοῦλάχιστον 200 χιλ. θήλειαι ψηφοφόροι ἐγγράμματους εἰς τοὺς ὑπάρχοντας 382 χιλ. τοιοῦτους ἀνδρας· οὕτω θὰ

παύσουν νὰ διέπουν τὴν τύχην τοῦ Κράτους οἱ ἐν τῷ σκότει τῆς ἀμαθείας εὐρισκόμενοι πολιταί Ἕλληνες.

Ἐὰν θέλωμεν ἀνθρώπῳσιν πραγματικὴν τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀδῆριτος ἀνάγκη ἐπιβάλλει ν' ἀπαγορευθῇ ἐμμέσως ἡ συμμετοχὴ τῶν ἀγρχμμάτων εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Χώρας, ἀφοῦ τὸ δικαίωμα τοῦτο καὶ εἰς τὴν προηγουμένην εἰς πολιτισμὸν Ἰταλίαν οἱ ἀγρχμματοὶ ἐκλογεῖς στεροῦνται.

Ὁ πρόεδρος τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως κ. Λουτζάτι ἀναπτύσσων κατ' αὐτὰς πρὸ τῆς Βουλῆς καὶ Γερουσίας τὸ πρόγραμμα τοῦ προσέθηκεν: «Ἡ Κυβέρνησις θὰ μελετήσῃ μετὰ τῆς Βουλῆς τὸ σκόπιμον τοῦ νὰ ἐπιδιωχθῇ εὐρύτερα συμμετοχὴ τοῦ Λαοῦ εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Χώρας, διὰ τῆς παροχῆς δικαιώματος τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι εἰς ὅλους τοὺς ἐνηλικίους πολίτας, τοὺς γνωρίζοντας ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν».

Διὰ τῶν σκέψεων ἡμῶν τούτων βεβαίως καινοτομοῦμεν· ἀλλ' ἡ σκέψις ἐν τῷ πολιτευματι ἡμῶν εἶνε ἐλευθέρη.

Καθ' ἡμᾶς, ὅταν ὁ ἐγγράμματος Λαὸς ἐν συνειδήσει τῶν κεκτημένων προσόντων ὑφ' ἐκάστου ἀντιπροσώπου ἐκλέγῃ αὐτοῦς, ἡ συγκεντρωτικὴ δύνამις ἀπασῶν τῶν ἐξουσιῶν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκάστοτε Πρωθυπουργοῦ καὶ τῶν Ὑπουργῶν του θὰ ἐκλείψῃ, οἱ δὲ Βουλευταὶ θὰ παύσουν νὰ διαθέτουν τὰ τιμαλφέστερα συμφέροντα τῶν ἐπαρχιῶν των καὶ τοῦ Ἔθνους ὡς φέουδα καὶ τιμάρια.

ΣΤΕΦ. Δ. ΜΕΖΕΒΙΡΗΣ

Ο ΛΟΜΠΡΟΖΟ ΚΑΙ Η ΓΥΝΗ

Ὁ Λομπρόζο λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῶν τοσον ἐνδιαφερουσῶν ἀνακρίσεων τῆς Στέινελ, παραδέχεται ἀναγνωρίζων ὅτι ἡ σημερινὴ πρόοδος τῆς γυναικός τείνει νὰ προσεγγίσῃ ἐπὶ μᾶλλον τὰ δύο φύλα τόσῳ ἐπ' ἀγαθῷ ὅσῳ καὶ ἐπὶ κακῷ.

Τὸ περίεργον ὅμως εἶνε πῶς παρασύρεται ὁ ἐπιφανὴς αὗτος κοινωνιολόγος ἐναντίον τῆς γυναικός ἐν γένει, συσσωρεύων τὰ μέγιστα τῶν ἐλαττωμάτων τῆς ἀνθρωπότητος εἰς αὐτὴν καὶ ἀποφαινόμενος ὅτι «εἶνε ὀργανικὸν φαινόμενον διὰ μίαν γυναῖκα τὸ νὰ μὴ εἶνε καὶ νὰ μὴ δύνανται ποτὲ νὰ εἶνε εὐλιχρινῆς». Πᾶσαι, ἔστω καὶ λεληθότως, εἶνε» λέγει «ἐπίπλαστοι». Καὶ

Ο ΑΠΟΘΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

αίτιολογεί τοῦτο ὡς τὴν φυσικὴν τῆς γυναικῆς ἀδυναμίαν, λαμβάνων συνεπικουρούς τὸν Στάν-δαλ, τὸν Σπένσερ καὶ τὸν Βαλζάκ.

Εἰς τὴν περίστασιν ἕμως αὐτὴν ἡ φυσικὴ δύναμις δὲν εἶνε ἀπαράιτητος διὰ τὴν ἐκτέλε-σιν ἐνὸς ἐγκλήματος, εἰμὴ ἐξαιρετικῶς.

Ἡ ψυχικὴ δύναμις εἶνε ἐκεῖνη ἣτις ὀρμᾶ, καὶ ἀποφασίζει καὶ τὰ τρομερώτερα τῶν ἐγκλημά-των.

Ὡς πρὸς τὸ ψεῦδος τὸ ὁποῖον ὁ κ. Λομπρόζο ἀποδίδει ὡς κτῆμα κύριον εἰς τὴν γυναῖκα, δι-ακρίτῃ τὸ δωρεῖται ὀλιγόληρον εἰς αὐτὴν, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶνε ἐκεῖνος, ὅστις δι-αρκῶς ψεύδεται ἐνώπιόν της ;

« Ὁ ἀγὼν μεταξὺ τῶν φύλων—λέγει ὁ Λομ-πρόζο— ἀναγκάζει τὴν γυναῖκα νὰ κρύψῃ τὰ ἐλαττώματά της καὶ τὰς ἀρετὰς ἔτι αὐτῆς, ὡς ἐν παραδείγματι, τὴν πνευματικὴν ὑπερο-χὴν, ἣν ὁ ἀνὴρ δὲν βλέπει μὲ καλὸν ὄμμα ἐν τῇ συντροφῇ του. Δὲν λέγει ἕμως τί πράττει καὶ ὁ ἀνὴρ ἀπέναντι αὐτῆς συνεχῶς. Δὲν ζητεῖ νὰ κρύπτῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἡλικίαν του, τὰ ἐ-λαττώματά του, τὰς ἀσθενείας του, τοὺς ἔ-ρωτας του καὶ τόσα ἄλλα, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθ-μὸς ; Τὸ νὰ ἀφαιρέσῃ ὁ Λομπρόζο τὸ χαρα-κτηριστικὸν ἔστικτον ἀπὸ τὴν γυναῖκα, τὴν εὐαισθησίαν, εἶνε λέξις, εἶνε γνώμη, τὴν ὁποῖαν πάντες θὰ ἀπέριπτον ἀμέσως, ἀλλ' ὡς προε-ρχομένη ἀπὸ τὸν Λομπρόζο δέον αὕτη νὰ συζη-τηθῇ. Ὁ Λομπρόζο συνταυτίζει τὴν εὐαισθη-σίαν μὲ τὴν εὐπιστίαν, ἀρνούμενος τὸ πρῶτον χάριν τοῦ δευτέρου, ἐνῶ ἐὰν εἶνε ἡ γυνὴ εὐ-πιστος, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν εὐαισθησίαν της ».

« ἩΣτέινελ ψεύδεται — λέγει ὁ Λομπρόζο, —διότι εἶνε κακοῦργος, καὶ οἱ κακοῦργοι ψεύ-δονται ἀποκλειστικῶς διὰ νὰ ψευθοῦν δωρεάν, ἀναιτίως, ἕνευ λόγου ».

Ἄλλὰ τὸ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔθραυ-σεν ἀντικείμενόν τι δὲν ψεύδεται εἰς τὴν μη-τέρα του, διότι εἶνε φύσις κακοῦργος, οὔτε διέ-πραξεν ἐγκλημά τι ψεύδεται ἀπλῶς, διότι ζη-τεῖ νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸ.

Ὡς πρὸς τὸ ψεῦδος εἰς τὴν ἐγκληματικότητά τοῦτο οὐδεὶς βεβκίως ἀρνεῖται, ἀφοῦ εἶνε τὸ κύριον, τὸ φυσικὸν οὕτως εἶπεν ὄπλον, δι' οὗ ἀμύνεται πᾶς ἐγκληματίας, ἀνεξαρτήτως φύ-λου καὶ ἡλικίας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΚΩΝΑΣ

Ἰατρός

Ἀπὸ τας « Ἀθήνας ».

BJOERNSTJERNE BJOERNSON

Οἱ μεγάλοι βόρειοι χάνονται ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον, ἀφοῦ φθάσουν εἰς βαθὺ καὶ πολὺ ἀκμαῖον πνευματικὸν καὶ σωματικὸν γῆρας. Ὁ Bjoer-nsen ἀποθνήσκει ὀγδοηκοιτοῦτης περίπου, ἂν καὶ ἡ φιλολογικὴ του δράσις ἤρχισεν ἀπὸ τὰ εἴκοσὶ του ἔτη.

Ἡ Νορβηγία κατὰ τὸν αἰῶνα αὐτὸν ὑπῆρξε χώρα εὐνοηθεῖσα ἀπὸ τὰς μουσάς. Ὁ Ἴψεν καὶ ὁ Bjoernson ἐσφράγισαν μὲ τὴν σφραγίδα τῆς μεγαλοφυΐας τῶν τὴν παγκόσμιον σκέψιν. Ἡ μακραινὴ καὶ τέως ἐλάχιστη γνωστὴ ὑπερ-βόρειος χώρα ἐφωτίσθη ἀπὸ δύο ὑπερλάμπρους ποιητικὸς ἡλίους, οἱ ὁποῖοι ἐξηκόντισαν τὸ φῶς των, ἕνα φῶς θερμότατον καὶ ζωογόνον εἰς τοὺς δύο κόσμους.

Ὁ Bjoernson ἤρχισε νὰ γράφῃ ποιήματα ἀπὸ δέκα ὀκτῶ χρόνων, ἔγινεν ὅμως γνωστὸς ἀφ' οὗτος ἀνεμίχθη εἰς τὴν δημοσιογραφίαν καὶ ἔλαβεν ἐνεργότατον μέρος εἰς τὴν πολιτικὴν κίνησιν τῆς πατρίδος του. Μὲ τὸν ἐθνικὸν φανατισμὸν τοῦ Bjoernson ἡ ξένη φιλολογία ὑπέστη ἀληθῆ διωγμὸν εἰς Νορβηγίαν. Οἱ Νορ-βηγοὶ πρέπει νὰ μελετοῦν τὴν ἐθνικὴν των ζωὴν καὶ τὴν ἐθνικὴν των ψυχὴν, καὶ ὄχι τὰς ξένας καὶ νοθευμένας τεχνοτροπίαις, ἔλεγεν ὁ Μπγιέρ-σον. Τόσον δὲ θόρυβον ἐδημιούργησε γύρω του μὲ τὰς ἐπαναστατικὰς του αὐτὰς τάσεις, ὥστε ἠνάγκασε πραγματικῶς τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νεολαίας τῆς πατρίδος του νὰ φανατισθῇ ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν του. Δημοσιογράφος, ποιητής, διηγηματογράφος καὶ δραματικὸς συγγραφεὺς αὐτὸ τὸ ἰδανικὸν ἐπεδίωξε, αὐτὴν τὴν ὠραίαν πατριωτικὴν ἀρχὴν ἐξυπηρέτησε.

Πρὶν ἢ ὁ Μπγιέρσον γίνῃ μέγας ἐταξείδευσε πολὺ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἔζησε πολὺν καιρὸν εἰς τὸ Παρίσι καὶ τὴν Ῥώμην, ὅσθην ἦτο εἰς τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μὲ τὸν Ἴψεν, μὲ τὸν ὁποῖον συνεδέετο στενώτατα. Φαίνεται ὅτι ὁ Ἴψεν ἐνήργει, ὅπως ἡ Νορβηγικὴ Κυβέρνησις χρηρηγήσῃ τὰ μέσα τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν συν-τηρήσεως τοῦ Μπγιέρσον, καὶ ὅτι ἐζητήθη εἰς ἀντάλλαγμα ἢ μὴ ἐπέμβασίς του εἰς τὸ μέλλον εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του. Ὁ Μπγιέρσον φανατικὸς δημοκράτης ἠρνήθη νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς συντηρητικὸς, εὐθύς δὲ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἔγινεν ἡ ψυχὴ τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, τοῦ ὁποῖου ἀργότερα ἔγινεν ὁ ἀρχηγός.

Ἀπὸ τὴν ζωὴν του μὲ τοὺς λατίνους καὶ τὴν μελέτην του τῆς φιλολογικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς τῶν λατινικῶν φυλῶν ὁ Μπγιέρσον ἐσχῆ-

Ἡ ΝΕΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ

μάτισε τὴν πεποιθήσιν ὅτι οὗτοι ὑστεροῦν πολὺ τῶν Ἀγγλοσαξόνων, περιοριζόμενοι εἰς τὸν στενὸν ἐγωϊστικὸν κύκλον μιᾶς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς παρακμῆς.

Εὐθύς ὡς ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸν διορίσθη διευθυντὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον διὰ νόμου ἀπέκλεισε κατὰ τὰ δύο ἔτη τῆς διευθύνσεώς του τοὺς ξένους δρα-ματικὸς συγγραφεῖς. Αὐτὸ συνετέλεσε εἰς τὸ νὰ ἀναπτυθῇ μία εὐγενὴς ἀμιλλα θεατρικῆς δράσεως, ἡ ὁποία ἔφερε τὴν ἐπικράτησιν τοῦ

Ἴψενισμοῦ καὶ ἀνέδειξε τὴν προσωπικότητα αὐτοῦ τοῦ Μπγιέρσον εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην, ἡ ὁποία ἀπέδιδε κατὰ τρόπον διάφο-ρον τοῦ Ἴψεν τὴν Νορβηγικὴν ψυχὴν.

Ὁ Ἴψεν σκοτεινός, συμβολικός, τραγικός μὲ κατὰ τὸ ὀμιγλῶδες καὶ τὸ βαρὺ τοῦ Βορᾶ ὑπῆρξεν ἡ ἀντίθεσις τοῦ Μπγιέρσον, ὁ ὁποῖος εἶναι ζωηρός καὶ εὐθυμὸς, ἀνατρέχει εἰς τὸ παρελθὸν τῆς Νορβηγικῆς ψυχῆς καὶ μὲ ἕνα ἀπὸ τὰ τελευταῖα του ἔργα τὸ « Ὑπεράνω τῶν Δυνάμεων » ἀποδίδων τὴν πρὸς τὸ ὑπεράνθρω-

πον πεποιθήσιν τῆς φυλῆς του. Εἶναι ἀπὸ τοῦς πολυγραφωτέρους ἀνδρας τοῦ αἰῶνος. Τὰ ποιήματά του διαίρουσιν εἰς ἔπη καὶ εἰς τραγούδια. Τὸ ἔπος τοῦ Arnliot Geline εἶναι κἄτι παρόμοιον μὲ τοῦς Νιμπελοῦγκεν τῶν Γερμανῶν καὶ μὲ τὴν ἰδικήν μας Ἰλιάδα. Τὰ τραγούδια του ἀπέδωκαν τόσο τέλεια τὴν Νορβηγικὴν ψυχὴν, ὥστε νὰ τὰ τραγουδοῦν ὅλοι, μικρὰ παιδιὰ, ἀνδρες καὶ γυναῖκες, σαράντα τῶρα χρόνια, χωρὶς νὰ ἐλαττωθῆ ὁ πρὸς τὸν ποιητὴν ἐνθουσιασμός των καὶ ἡ προτίμησις των πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

Ὁ Ἰψεν, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε ποτὲ τὴν δημοτικότητα τοῦ Μπγιέρσον ἔγραφε περὶ τοῦ ἔργου του πρὸ τριάντα περίπου ἐτῶν, ὅτι κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν παγκόσμιον φιλολογίαν, καὶ ἐπρόσθετεν, μετὰ ἰδιαιτέρων ἐγκώμιων διὰ τὴν ποίησίν του. Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐρωτηθῆ ποία ἐπιγραφὴ πρέπει νὰ τεθῆ εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Μπγιέρσον, θὰ ἔλεγα νὰ γραφῆ ὅτι: ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε τὸ ὠραιότερόν του ποίημα. Καὶ διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἰδέαν του προσθέτει: «Τὸ μεγαλύτερον πρᾶγμα ποῦ ἤμπορεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι νὰ δώσῃ εἰς τὴν ζωὴν του καὶ εἰς τὸ ἔθνος του τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του. Καὶ ὁ Μπγιέρσον τὸ κατώρθωσεν. Πολλοὶ ἔχομεν τὸ καθῆκον, τὸν φανατισμόν καὶ συχνὰ τὰ ἐφόδια τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ὀλίγοι ἐπιτυγχάνουν ὡς αὐτός».

Καὶ ὁ Ἰψεν εἶχε δίκαιον. Εἰς τὰ γράμματα εἰς τὴν τέχνην καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος του ὁ Μπγιέρσον ἔδωκε τὴν σφραγίδα του. Οἱ Νορβηγοὶ εἶναι οἱ δημοκράται τοῦ Βορρᾶ, εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τοῦς Σουηδοὺς καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλεται κατὰ τὸ πολὺ ὁ χωρισμὸς τῆς Νορβηγίας ἀπὸ τὴν Σουηδίαν. Ὑπῆρξεν ἄσπονδος τοῦ ὀλίγον ἀριστοκρατικοῦ βασιλέως Ὁσκάρ, τὸν ὁποῖον ἐκάλεσεν εἰς μοναρχίαν τὸ 1879, διότι κατέκρινεν ἕν ἔργον του. Τότε κατεδικάσθη εἰς ἐνός ἔτους φυλάκισιν καὶ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν Νορβηγίαν διὰ τὸ Παρίσι, ὅπου εἶχε μείνει ἕως τὸ 1886.

Εἶναι ὁ περισσότερον ταξιδεύσας ἀπὸ τοῦς βορείους σοφοὺς. Ἄν δὲ καὶ δὲν ἀγαποῦσε τοῦς Λατίνους, ἐθαύμαζεν ἕως περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον τὸ Παρίσι καὶ τὴν Ρώμην, ὡς καὶ ὀρισμένους ξένους ποιητάς. Τὸν Victor Hugo ἐθεώρει μὲγáλον καὶ περὶ αὐτοῦ εἶχε κάμει σειράν διαλέξεων εἰς τὸ Παρίσι κατὰ τὸ 1897. Κοινῶς ἀπὸ συμπολίτας του καὶ ξένους ὠνομάζετο ὁ Victor Hugo τῆς Νορβηγίας.

Τὸ ἀριστούργημα του μεταξύ τῶν δραματικῶν του ἔργων εἶναι ἡ «Μία Πτώχευσις».

Ἐν γένει εἰς ὅλην τὴν δραματικὴν παραγωγὴν του ἡ μεγάλη ἀρετὴ του εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ φυσικότης.

Εἰς τὴν κωμωδίαν «Ἐρως καὶ Γεωγραφία», λέγεται ὅτι ζωγραφίζεται αὐτὴ ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ τοῦ ποιητοῦ, ἡ ὁποία δὲν ὑπῆρξε φαίνεται ἐντελῶς ὁμαλή.

Τὰ ἔργα του, μυθιστορήματα, διηγήματα καὶ δράματα ἔχουν μεταφρασθῆ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ ἔχουν πικρῆ περίπου εἰς ὅλα τὰ μεγάλα πολιτισμένα κέντρα τοῦ κόσμου. Ἑλληνικὰ ἔχουν μεταφρασθῆ ἐκ τῶν ποιημάτων του ὀλίγα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀναδημοσιεύομεν τὸ ἀκόλουθον:

ΕΡΩΤΗΣΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Μὲς τὸ δάσος ὅπου πήγα, ἀκούς, πατέρα,
ἀδεια ἦταν ἡ φωλιὰ,
καὶ οὔτε ἓνα τραγοῦδι ἄκουσα ἐκεῖ πέρα

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Τὸ πουλι, παιδί μου, ποῦ μᾶς τραγουδοῦσε,
πέρα ἀπὸ τὸ κῆμα
πέταξε, ποῦ τοῦ ἔγινε ἕως τῶρα μνημῆμα.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Γιατί ἔφυγε καὶ ποῦ νὰ πάη πατέρα;

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Σὲ πιδ μέγα φῶς καὶ πιδ θερμὸν ἄρα.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Μὰ πατέρα εἶνε τάχα αὐτὸ σωστὸ
μόνο τον νὰ πάη,
ἐνῶ ἡμεῖς οἱ ἄλλοι μένομε ὅλοι ἐδῶ;

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Ἡ νέα ἀνοίξει τραγοῦδια νέα ζηταί.
Αὐτὰ πάει νὰ βρῆ
ὅταν θὰ γυρίσῃ νὰ μᾶς τραγουδῆ.

ΤΟ ΠΑΙΔΙ

Μὰ ἂν στὸ κρῦο κῆμα τῶρα αὐτὸ πεθάνῃ;

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

Δὲν εἶν' αὐτὸ μόνο· πίσω του ἄλλο φθάνει.

(Ἐκ τοῦ Νορβηγικοῦ)

Μπγιέρνδερν Μπγιέρνδον.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΥΜΝΟΥΣ ΤΟΥ ΣΩΛΟΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΟΥ ΜΠΑΪΡΟΝ

I

Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος τοῦ αἰῶνος,
Ὅταν ἔπαυσε νὰ ζῆ,
Καθὼς ἤθελεν ὁ φθόνος,
Ἔνα ἀγνώριστο νησί,

Καὶ εἶχε μάρτυρα εἰς τὸ βράχιο
Τοῦ θεοῦ τὸν ὀφθαλμό.
Καὶ τριγύρω του μονάχο
Τοῦ πελάου τὸ γογγυτὸ

Ἐνῶ ἀράδιε ἡ ψυχὴ του
Μόνους ἄφησε νὰ ἔλθουν
Ἡ Γαλλία καὶ τὸ παιδί του
Πρὸς τὰ μάτια, πρὶν σθουθοῦν

Καὶ ὄχι ἡ μοῖρα, ὅπου σαράντα
Νίκαιε τοῦ ἄδραξε ἡ σκληρή,
Καὶ βαρύτερη εἶναι πάντα
Σὲ καρδιὰ βασιλική

Ὅχι ἡ δόξα ἡ περασμένη,
Ποῦ μὲ βία πολεμική
Τοῦ ἔδειχνε τὴν Οἰκουμένη,
Λέγοντας του ἄκαρτερεῖ.

Ἔσ τὴν ταφὴν του μὲ τὴν πάχρη
Χύν' ἡ βροχὴ τὸ νερό.
Ποῦ τοῦ δρόσισε τὸ σπλάγχνη,
Εἰς τὸ ψυχομαχητό

Ταῖς ἡμέραις, ὅπου ἂν μόνο
Τ' ὄνομά του ἤθελε πῆς,
Ὀλιγότερον ἔς τὸ θρόνο
Τὴν ἀθάδεια οἱ βασιλεῖς,

Κατὰ μᾶς καὶ Αὐτὸς ἀκομή
Εἶχε ῥῆξῃ μία ματιὰ
Εἶναι ἡ δάφνη ὠραία ἔς τὴν κόμη,
Ὅταν γέροντ' ἐλευθεριά.

Ὡ! νὰ μάθαινε ὁ Μεγάλος
Πόσην ἔδειξε χαρὰ
Ἄγροικῶντας ἓνας Γάλλος
Ἐχ' αθ' ἡ καὶ τὰ Φαρά.

Φωνὴν τρόμου ἡ Ἑλλάδα σῦρρει,
Σῦρρει, καὶ ἔπειτα σιωπεῖ
Ὅμως κρότους μίσ' ἔς τὴ Σμύρνη
Ὅλη ἡ νύχτα ἠχολογεῖ.

Νὰ, ἀνθοστόλιστο τραπέζι
Λὲν εἶν' ἡ γέννημα Τουρκῶν,
Ὅπου τρώοντας περιπαίξει
Τὴν ἀντρεία τῶν Φαριανῶν

Μύρια λόγια, γέλοιον μύρια,
Καὶ χτυποῦν τὰ φωτέρα
Ἔς τὰ ὀλογέμιστα ποτήρια
Καὶ ἔς τὰ γέλοιον τὰ τρελλά

Μὲ ἀρμονίαις τοῦς κράζει ἡ λύρα,
Καὶ ἐπετάχτηκαν ὄμοῦ,
Ἀγασσιασμένοι ἀπὸ τὴν πόρα
Τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ κρασιοῦ.

Καὶ χορεύοντε τριγύρω...
Γεῖά σας, Γάλλοι εὐγενεῖοι!
Εἶν' τὰ χρώματα τοῦ Ὀμήρου,
Ποῦ τὸ πόδι σας πατεῖ!

Γιατί μίσ' ἔς τ' ἀχρεῖά τους σπλάγχνη
Τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιστό
Σὲ φαρμάκι δὲν ἀλλάχρει
Νὰ τοῦς γὰρ τὸ σωθικό;

Καὶ ἀπ' τὴ μάνητα ν' ἀνάψῃ
Ἄρμωδιώτερος χορδὴ,
Τὸν ὅποτον μόνος νὰ πάψῃ
Σκληρὸς θάνατος καὶ ἀργός.

Γιὰ ν' ἀρχίσουν τὴ χαρὰ τους,
Ὅντας γάσματα ἐλαφρά
Ἐμπροστὰ ἔς τὸ βασιλιά τους
Καὶ ἔς τὸ Μπαῖρον ἐμπροστὰ,

Ὅπου φθάνοντας καὶ κάτου
Ἰσως τοῦ μὲνε ὡς ἐκεῖ
Ἡ ἀέρινη ἀγκυλιὰ του,
Σὰν προτήτερα ἀνοιχτή!

Τόνε βλέπω! Τοῦ προβαίουν
Ἄλλα γάσματα γοργά,
Ποῦ ἀκατάπανστα πληθαίνουν
Σφρόδρα, καὶ εἶναι Ἑλληνικά.

Γιὰ τὴν ποθητὴν Ἑλλάδα
Τόσο πρόθυμα ρωτοῦν
Σὰν νὰ εἴησαν τὴ γλυκάδα
Τοῦ φωτός νὰ ξαναῖδ' ἔν

Κλάψαις ἄμετρα χυμύταις,
Χέρια ἀπλότρεμα, κραυγαῖς
Ποῦ ἀπ' τ' ἄντίλαλους πομέναις
Εἶναι πλέον τρομαχτικαῖς.

Κεῖς σεβάσμα προχωρῶντας,
Καὶ μὲ ἀρήσυχαις μυτιαῖς,
Τὰ προσώπατα κντεῶντας,
Καὶ κντεῶντας ταῖς πληγαῖς

Ἡ Διχόνοια κατατρέχει
Ἡ Ἑλλάδα ἂν ρικηθῆ,
ΜΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΧΕΙ,
Τ' ὄνομά σας ξαναῖθ' ἦ

1824

Ο ΑΠΟΘΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
κατά την εποχήν τῆς στέψεώς των.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΑΣΠΑΣΙΑΣ

Αἱ μαθήτριά, ἡ Ἀσπασία καὶ ὁ Σωκράτης.

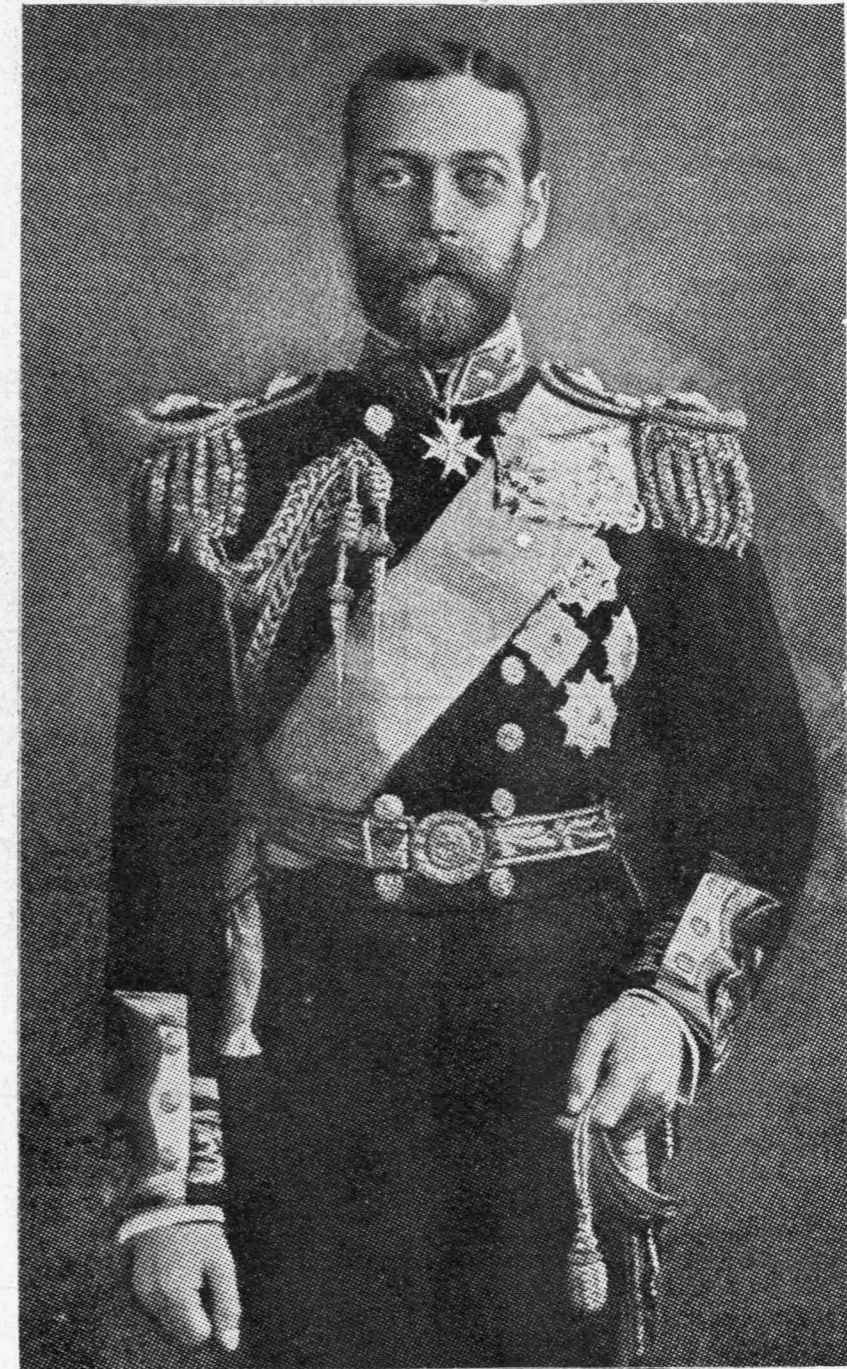
Μελομένη. Δὲν ἔβλεπα τὴν ὥραν νὰ συναντηθῶ μαζί σου, διδάσκαλε, διὰ νὰ ἀκούσω τὴν κρίσιν σου διὰ τὴν Ἑλένην τοῦ Εὐριπίδου. Ἐγὼ ἀπῆλαυσα τόσον, ὅσον οὔτε εἰς τὰς ὄραιοτέρας τραγωδίαις τοῦ Σοφοκλέους. Ἴδου ἐπὶ τέλους μία ὄραία ἐπινόησις, ἡ ὁποία ἐξιλεώνει τὴν Ἑλένην...

Σωκράτης. Ἡ ἐπινόησις δὲν ὀφείλεται εἰς

τὸν Εὐριπίδην, ἀλλὰ εἰς τὸν Στρησίχορον.

Κλειώ. Ποῶς εἶναι πάλιν ὁ Στρησίχορος αὐτός;

Ἀσπασία. Εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῶν ἡρωϊκῶν ὕμνων, παιδιὰ μου. Ἔως τὴν ἰδικὴν του ἐποχὴν οἱ ὕμνοι ἐψάλλοντο ἀποκλειστικῶς πρὸς τοὺς θεούς. Μετὰ τὸν Στρησίχορον οἱ ἥρωες ἀξιούνται τῆς τιμῆς αὐτῆς, ἐν γένει δὲ ἡ ποίησις λαμβάνει εἰδικώτερον χαρακτῆρα. Οἱ ἐπι-

Ο ΝΕΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο Ε΄.

κοί μύθοι τονίζονται εις ύμνους και η Όρεστιάς του, η οποία αποτελείται από δύο βιβλία, είναι μία θαυμασία μουσική έποποιία, όπου τα κατορθώματα του Όρέστου ζωντανεύουν εις εικόνας μεγαλοπρεπείς.

Ηρώ. Στησίχορος, περίεργον όνομα!

Σωκράτης. Είναι το όνομά του ως χοροδιδασκάλου, διότι το αληθινόν του όνομα είναι Τισίας. Μία παλαιά παράδοσις διηγείται περί αυτού πράγματα πολύ παράδοξα. Φαίνεται ότι εις ένα από τα ποιήματά του περιγράφει όλίγον καυστικά την αποπλάνησιν της ώραιας Έλένης. Οί θεοί, προστάται της μνήμης της συζύγου του Μενελάου, τον τυφλώνουν διά τιμωρίαν. Τότε συνθέτει νέον ποίημα με νέαν έκδοσιν, δικαιολογοῦσαν την απομάκρυνσιν της ώραιας από την Σπάρτην, ως όφειλομένην εις την επέμβασιν του Έρμου, ο όποιος την επώλησεν εις την Αίγυπτον. Οί θεοί αποδίδουν τότε την όρασιν εις τον Στησίχορον...

Άσπασία. Καί δίδουν εις τον Εϋριπίδην θέμα νέον, με μύθον έντελώς διάφορον του γνωστού.

Κλειώ. Τί κρίμα, ότι δέν παρευρέθη και εγώ εις την χθεσινήν παράστασιν. Ωστε δέν πρόκειται πλέον περί πολέμου μεταξϋ Τρώων και Άχαιών.

Άσπασία. Ο Τρωικός πόλεμος γίνεται, αλλά δέν υφίσταται πλέον το έγκλημα της Έλένης. Διότι ο Πάρις είχε πάρει μαζή του όχι την γυναίκα, αλλά το φάσμα της. Ο πονηρός Έρμης έχει από την πρώτην ήμέραν της εξαφανίσεως της Έλένης λάβει μέρος εις το ζήτημα αυτό. Καί την μεν ώραιαν μεταφέρει εις την Αίγυπτον, όπου την πωλεί εις τον βασιλέα Θεοκλήμηνα, εις δε τον Πάριν άφίνει μόνον το φάντασμα της. Ο πόλεμος γίνεται και το πλοῦτον του Μενελάου, ο όποιος έπιστρέφει, ώθεΐται από την τρικυμίαν εις τα παράλια της Αιγύπτου. Έκει άνευρίσκει την αγαπημένην του σύζυγον, ακριβώς την ήμέραν καθ' ην πρόκειται να γίνουν οί γάμοι της με τον βασιλέα του τόπου.

Οί δύο σύζυγοι αναγνωρίζονται, απατούν τον βασιλέα και δραπετεύουν χάρις εις την βοήθειαν των Διοσκούρων.

Κλειώ. Ωραιότατον. Άλλά δέν βλέπω τίποτε το τραγικόν, τίποτε από εκείνα που γεννοῦν την φρικίαν της ψυχής και συγκλονίζουν βαθύτατα τον θεατήν.

Άσπασία. Ίσως διότι λείπει το πολύ τραγικόν από το έργον αυτό, ήρεσε τόσο εις την Μελοπομένην.

Μελοπομένη. Βεβαίότατα! Σας το είπα και

άλλοτε. Δέν αγαπῶ να υποφέρω και να λυποῦμαι. Η Έλένη, όπως διέπλασε τον χαρακτήρα της ο Εϋριπίδης, είναι κατ' έξοχην τύπος τρυφερῶς γοητευτικῆς γυναικός. Μ' όλον δε την άπίθανον και υπερφυσικήν δρασιν των προσώπων, το έργον δέν εκπλήττει μόνον αλλά και συγκινεί βαθύτατα.

Σωκράτης. Καί ένῶ καθιστᾶ άνεύθυνον μίαν γυναίκα που έπταισε, ένοχοποιεί ένα θεόν, που δέν έχει να κάμη τίποτε εις την υπόθεσιν αυτήν.

Μελοπομένη. Άκριβῶς και αυτό επικυρόνει, τι είπα πριν εις την Άσπασίαν, ότι ο Εϋριπίδης όχι μόνον είναι άθεος, αλλά και έξευτελίζει τους θεούς εις την αντίληψιν των θεατών του. Διότι σας παρακαλῶ τί μέρος φαῦλον παίζει ο Έρμης εις την υπόθεσιν αυτήν. Πωλεί την βασίλισσαν της Σπάρτης και δημιουργεί τον αίματηρότερον πόλεμον, τον όποιον μέχρι σήμερα αναφέρει η ιστορία.

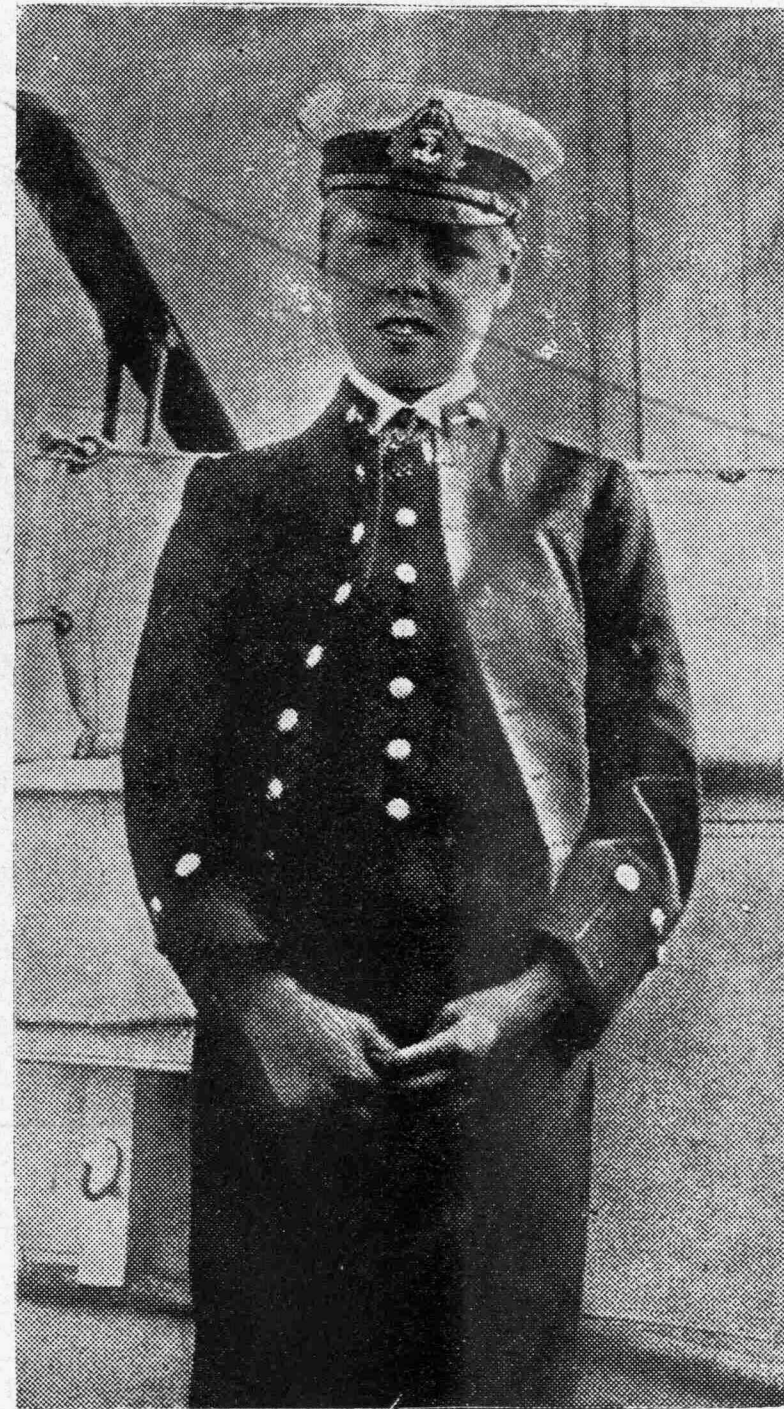
Άσπασία. Άλλά σώζει την τιμήν μιᾶς γυναικός και αναλαμβάνει αυτός όλην την εϋθύνην. Έπειτα μη λησμονήτε ότι ο μύθος δέν είναι ιδιική του επινόησις και ότι ο Στησίχορος...

Σωκράτης. Βεβαίότατα...

Μελοπομένη. Καί ποιός παρακαλῶ από τους Άθηναίους, εκτός των σοφῶν, εΐςευρε την επινόησιν αυτήν του Στησιχορου; Άλλ' άδιάφορον. Η υπόθεσις αυτή τον εΐλκυσε, διότι το πνεῦμα του έπιζητεί το νέον, το άγνωστον, εκείνο ακριβῶς που οὔτε φαντάζεται, οὔτε περιμένει ο θεατής.

Σωκράτης. Το πολύ κοινόν ικανοποιήθη. Άλλά το εκλεκτόν κοινόν όχι. Ο,τι γίνεται εις το έργον αυτό είναι μοιραϊόν και καμμία ψυχολογία δέν έπιτρέπεται διά τους χαρακτήρας των πρωταγωνιστών του. Η Έλένη τον σώζει, ακριβῶς διά το άνεύθυνόν της, και την εξ ένστίχτου δρασιν της. Είναι η αιωνίως ώραια, που άσυνειδήτως σκορπίζει γύρω της χάραν και δυστυχίαν.

Άσπασία. Είναι ο ζωγράφος και ο μελετητής της αδυναμιῶν της γυναικείας ψυχής. Καί είναι ίσως εκείνος, ο όποιος ζητεί έμμέσως την ένδυνάμωσιν της ψυχής αυτής. Πάρετε όλους τους γυναικείους χαρακτήρας του και θα ιδήτε ότι η ψυχική ακριβῶς αδυναμία δημιουργεί τα τραγικώτερα επεισόδια της γυναικείας ζωής. Η Μήδεια του, την όποιαν το πάθος εύρίσκει τόσον αδύνατον, ώστε να την μεταβάλη από γυναικός εις τέρας παιδοκτόνον την Φαίδραν του, που αποθνήσκει αφού προκαλεί την καταδίκην του άθώου Ίππολύτου.

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Εις τας γυναίκας αυτές δέν όμιλεί το αίσθημα δέν έχει καμμίαν δύναμιν η λογική. Το ένστικτον μόνον, το πάθος, ο έξωφρενισμός.

Μελοπομένη. Άλλά διατί πέρνει μόνον τους τύπους αυτούς.

Άσπασία. Διότι κατὰ προτίμησιν τα έλατ-

τώματα της γυναικός άρέσκειται να εκθέτη εις το έργον του. Άλλά δι' αυτό δέν τον θεωρῶ μισογύνην. Κάθε άλλο. Νομίζω μάλιστα

έτι το έργον του ἔσον και αν είναι αυστηρῶς πραγματικόν και συχνά υπερβολικόν, θα έχη μάλλον ευεργετικήν επιρροήν εις

τὴν τύχην τῶν γυναικῶν. Αἱ γυναῖκες ποῦ ἀφίνονται εἰς τὰ ἐνδοτικὰ των εἶναι αἱ ἀμαθεῖς, αἱ χωρὶς μὲν φῶσιν ψυχῆς, τὰ θέματα τοῦ ἀνδρικοῦ ἔγχεισμοῦ. Ὁ Εὐριπίδης δὲν τὸ κρύπτει, ἔπως δὲν κρύπτει τὴν ἠθικὴν ἐν γένει κατὰπτωσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν περιήλθεν ἡ κοινωνία μας μετὰ τοὺς μικροπολιτικούς, τοὺς ταπεινοὺς φιλοδοξοῦς καὶ τοὺς ἐκμεταλλευτὰς τοῦ λαοῦ.

Συκοφάντης. Καὶ μετὰ πόσων δυνάμιν παρουσιάζει τὴν κατὰπτωσιν αὐτῆν. Εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ ἡ ἀπλή, ἡ γλῶσσα ποῦ ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν λαϊκὴν αἰσθητικὴν καὶ ποῦ χρωματίζει ὅλους καὶ ὅλα μετὰ τὴν φυσικότητα καὶ ἀλήθειαν. Δὲν εἶναι ποτε γυθῖος, ἀλλὰ ἡ φωνὴ του εἶναι ἀπλή, αἱ ἰδέαι καθαραὶ καὶ ὁ διάλογος τὸσον πνευματώδης, ἀφελής, εὐκαμπτος, ὥστε νὰ μὴν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς ὅτι ἀκούει στίχους. Μετὰ ὅλα αὐτὰ ἀβρός, λεπτός, θίγων μὲν ἔξω κατὰ τὸ ἐπιπέδον, ἠθικολόγος χωρὶς νὰ κουράζῃ, ρητορικός τὸσον τέλειος, ὥστε οἱ μεγαλείτεροι ρήτορες μας νὰ θεωροῦν τὸ θεῶν τὸν τοῦ τελειότερον σχολὴν τῆς μεγάλης ρητορικῆς. Σύντομος, ἐνίοτε περισσότερον τοῦ θεόντος, κόπτει τὴν φράσιν του καὶ τὴν σφικτοδένει μετὰ τρόπον μοναδικόν. Εἶναι μεγάλος ὁ Εὐριπίδης καὶ εὐρὴν ἀπὸ τώρα μεγάλους μιμητὰς. Ὁ Ἀριστοφάνης τὸν μιμνῆται εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ εἰς τὸ ὕφος καὶ γι' αὐτὸ τὰ ἔργα του ἔχουν τὴν τὴν ζωὴν. Ἦμπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ὁ ἀριστοκράτης ποιητῆς, εἶναι ὅμως ἀνθρωπινώτερος καὶ ἀπὸ τὸν Σοφοκλέα, τὸν μεγάλον φίλον μας καὶ ἀπὸ τὸν Αἰσχύλον.

Ναυτικὰ ἢ Φ. Λάρχαιος

ΕΚΕΙΝΟΣ

Τὸ ὄρατον ἄρθρον τοῦ κ. Βλ. Γαβριηλίδου διὰ τὸν Περικλῆ Γιαννόπουλον.

Τίς ἦτο ὁ Περικλῆς Γιαννόπουλος ὁ θαλασσοκτονήσας ; Τίς δύναται νὰ τὸ εἰπῇ ; Ὁ γράφων, ὅστις τὸν ἐγνώρισεν ἀπὸ εἰκοσαετίας, τὸσον ἦτο εἰς θέσιν νὰ τὸν καταλάβῃ, ὅσον ἓνας γαΐδαρος γκαριζῶν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ Μπετόβεν. Δι' ἐμὲ ἦτο ὁ ἐξοχότερος τῶν νέων Ἑλλήνων. Ὁχι τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μόνον, ἀλλὰ τῶν μετὰ τοὺς Ἀλεξανδρινούς καὶ ἐντεῦθεν. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν Ρωμηῶν ἦτο ἓνας ἀγνωστος. Διὰ τὸ ἄνθος τῶν ἡμιμαθῶν μας ἓνας περίεργος. Διὰ μερικὸν λογίους χαμάληδες ἓνας λιβελλογράφος.

Πάρτε τώρα ὅλας αὐτὰς τὰς κρίσεις καὶ

βγάλτε ζουμί. Καὶ πῖετε το. Ἐπιτρέψατε ὅμως καὶ εἰς τὸν γράφοντα νὰ τὸν ἀπολαμβάνῃ ὡς τὸν ὑπατον τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

Πολλάκις τελευταίως ὄταν συνηγόμεθα καὶ παρεβάλλα τὴν πνευματικὴν περὶ αὐτοῦ εἰκόνα ποῦ εἶχα μέσα μου καὶ τὴν πραγματικὴν καὶ ζωντανὴν εἰκόνα ποῦ εἶχα ἔμπρός μου, ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν : Αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος ; Ὁχι ὅτι ὁ σωματικὸς Περικλῆς ἦτο κατώτερος τοῦ πνευματικοῦ Περικλῆ. Ὡς ἔφηρος ἐκρίνετο Ἀλκιβιάδης μετὰ μίαν περιπέσον ὑπεροχὴν— τοὺς ὑπερφυσικῆς γοιτειᾶς ὄφθαλμούς του. Ὡς ἀνδρὸς ἐπεβάλλετο πάντοτε ἡ πλαστικότητα, ἡ ἐλληνικότης, ἡ δροσερότης τῆς κλασικῆς του ἐμφανίσεως. Τὸ πρόσωπόν του ἐλουέτο εἰς μείδιμα τὸ ὁποῖον θὰ ἐφθόνοι πᾶσα Χάρις. Ὡς δὲ ἐνεδύετο ἀπολυτέλεστα μέν, ἀλλ' ὡς καλλιτέχνης τοῦ ρυθμοῦ καὶ τοῦ ἤθους, ἐξεχώριζεν ἀπὸ ὅλους, δὲν ἐταυτίζετο μετὰ κανένα. **Ἦτο αὐτός.** Ὁ ἓνας, ὁ μοναδικός, ὁ ἀπαραμίλλος, ὁ ἀνυπερβλήτος, ὁ πρωτότυπος, ὁ πρωτάνθρωπος Περικλῆς Γιαννόπουλος.

Ἀλλὰ τότε πόθεν τὸ ψυχικόν μας ἐρώτημα : Αὐτὸς ἐκεῖνος ; Εἶχα ἔμπρός μου τὸν Ἄτλαντα μίᾳς Ἰδέας, μίᾳς Φιλοσοφίας, ἐνός Συστήματος, μίᾳς Δράσεως, μίᾳς Ἀναγεννήσεως, μίᾳς Μεταρρυθμίσεως, μίᾳς Μεταμορφώσεως τοῦ ἔθους— ὅλα αὐτὰ στρωμένα κάτω, ἀρχιτεκτονικώτατα, μετὰ τὸν διαβήτην τῆς μεγαλοφυΐας, μέσα εἰς τὸν ὀραῖόν του νοῦν, τὸν γόνιμον, τὸν ἀρσενικόν, τὸν δυνατόν, τὸν πολυχρωμον, τὸν θυελλώδη καὶ γαλήνιον, τὸν τερφὸν καὶ καταγάλλον, τὸν πολεμικὸν καὶ ἀρχιτεκτονικόν, τὸν ἀνατομικόν καὶ συνθετικόν, τὸν σατυρικὸν καὶ δημιουργικόν. Ἐξωτερικῶς ὅμως, ἐμφανιστικῶς ὅμως ἀπελάμβανα τὸν λεπτότερον τῶν τζέντλεμαν, τῶν οἰκειότερον τῶν οἰκειότερων, τὸν συνηθέστερον τῶν συνηθέστερων, τὸν φιλικώτερον τῶν φιλικωτέρων, τὸν μετριοφρονέστερον τῶν λαθεβιωτικωτέρων, τὸν μηδὲν δι' ἑαυτὸν ἀξιοῦντα, τὸν μηδὲν ἰσχυρίζομενον διὰ τὸ ἐγὼ του καὶ διὰ τὴν δυναμίν του, οὔτε διὰ τὸ ψυχικόν του Αἰάντειον, οὔτε διὰ τὸ ἠθικόν του Ἀχιλλεῖον, οὔτε διὰ τὸ ἔαρ του τὸ Ὀμηρικόν, οὔτε διὰ τὴν ψυχὴν του τὴν Ἀπολλόνειον. Ἐπέκρινε μόνον τοὺς ἄλλους, τὰ ἄλλα μᾶλλον ἢ τοὺς ἄλλους, ἐμαστιγῶνε μόνον ἀλύπητα, μέχρις αἵματος.

Τί ἦθελε ; Νὰ ἀναγεννήσῃ τὸ Ἑλληνικόν ! Τί ἐπέζητει ; Νὰ μεταβάλλῃ τοὺς ρωμηνοὺς εἰς Ἑλληνας. Τί ἐφρόνει ; Ὅτι ὁ Κόσμος καὶ ὁ Πολιτισμὸς μίαν ἀριστοκρατίαν ἔχει : τοὺς Ἑλληνας ! Πῶς τοὺς ἐβλεπεν ; Ὡς ἀγγέλους κυλιόμενους ἐπὶ τὴν Λάσπην καὶ ἐπὶ τὴν Κακίαν. Πῶς

τοὺς ἠθελε ; Νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὴν παλαιάν τους δόξαν. Νὰ γίνουν πάλιν τὸ ἅλας τῆς γῆς, τοῦ Πολιτισμοῦ τὸ ἅλας. Διὰ τίνων μέσων ; Διὰ τῆς ἐλληνοποιήσεως τῶν πάντων, θεάτρου, ἐκκλησίας, ἀρχιτεκτονικῆς, γλώσσης, ἠθους, βίου. Ὁχι δὲ ἐπὶ τὸ παλινδρομικώτερον καὶ τὸ καρναβαλιστικώτερον ἢ τὸ μιστριωτικώτερον— ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τὸ αἰσθητικώτερον καὶ τὸ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς καὶ αἰθερίως καὶ αἰσθηματικῶς ἐλληνοπρεπέστερον. Τὸ ἐλληνοπρεπέστερον τοῦ χιτῶνος ἢ τοῦ μανδύου, ἢ τῆς ἀσπίδος, ἢ τοῦ κράνου ἢ τοῦ πεδίου, ἢ τῆς Θουκυδιδείου γλώσσης ἢ τῆς Πολυθεΐας, ἀλλὰ τοῦ ρυθμοῦ, τῆς ἀρμονίας, τῆς μουσικῆς, τῆς εὐγενείας τοῦ ἤθους, τῆς πνευματώσεως.

Τί ἦτο δὲ τὸ ὕφος ἐκεῖνο μετὰ τὸ ὅποτον ἐπραγατευέτο δι' ὅλα αὐτά ; Τὰ δύο βαθύτατα καὶ ἀποκαλυπτικά φυλλάδια του, τὰ σαραντασέλιδα ἢ ὀγδοημιτάσια ἀνεπλήρου ἐκεῖνα ποῦ λέμε ἑμεῖς οἱ ἄλλοι—αὐτὸς ἦτο ὁ Ἔνας—ἀγγελίας. Αἱ ἀγγελίαι λοιπὸν αὐταὶ ἢ συχαμέναι καὶ βρωμερές καὶ τιποτέναι καὶ κερδοσκοπικῆς ἡμῶν τῶν ἄλλων— εἰς τὰ κρινοδάκτυλα τοῦ Περικλῆ Γιαννοπούλου μετεμορφώνοντο εἰς ποιήματα, εἰς εὐαγγέλια, εἰς κεραινοκουρίας, εἰς Ἰριδαντολάς. Ἦσαν κατὰ βαθύτερον ἀπὸ φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας, κατὰ καυστικώτερον ἀπὸ σάτυρον Ἰουβενάλην, κατὰ βαθυχρωμώτερον ἀπὸ πεζογραφίαν Καρλέιλ, κατὰ εὐμορφώτερον ἀπὸ αἰσθητολογία Πάσκιν. Ἦσαν Σάτυρα, Ἀνατομία, Ἐμπνευσις, Προφητεία, Πλάσις, Κοσμογραφία. Ἀλλ' ἦτο ὕφος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν γραμμένα, ἢ Κατακλισμός, Ἀνατροπή, Σεισμός, Κρήμισμα, Ἐκκρηξίς, Λάβρα, Χαλάσι, Πλημμύρα ; Καὶ συγχρόνως ὅμως ἀνατολὴ ἡλίου, βλάστησις τροπικῶν, ἀνεμῶναι, παπαροῦναι, πασχάλιες, κροῖνοι, τριαντάφυλλα τοῦ Μάρτη, τοῦ Ἀπρίλη, τοῦ Μᾶρη ;

Ἔγραφεν ἢ ἐσφουρηλάτε ; Λογογράφος ἦτο ἢ Ἦφαιστος ; Ἦ Ἀπόλλων τὴν μορφήν, τὴν ψυχὴν, τὴν ροπήν, τὴν ὁρμήν, τὴν ζωὴν, τὴν μορφήν ;

Πῶς ἔζη ; Ποιὸς τὸν εἶδε ; Ἐρωτήσατε τὰ βουνά, τὰ λαγκάδια, τὰ δάση, τὰ πεῦκα, τὰ ἔλατα, τὰ πλατάνια, τὰ νερά, τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως, τὰ Μουσεῖα, τῆς πλατέως τοῦ Ὑμηττοῦ, τὰ πλάγια τοῦ Σαραμαγαῖ, τοὺς αἰγυλοὺς τῆς Μυκῆνους, τῆς Σύρου, τῆς Ἁγδρου, τὰ φοινικόδενδρα τῆς Αἰγύπτου, τῆς ἐρημίας τῆς Κηφισσίας, ὅλα τὰ εὐμορφότοπα, ὅλας τὰς κορυφάς, ὅλα τὰ μονοπάτια, ὅλους τοὺς ἀνέμους, κάθε βορριά, κάθε μπάτη, κάθε δύσι, κάθε Ἀνατολή, ὅλο τὸ λιωπύρι, ὅλες

τῆς πηγῆς, ὅλες τῆς Νεραίδας, ὅλες τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους, πᾶν ὑπαίθριον, πᾶσαν ζωὴν, πᾶν χρώμα, πᾶσαν πτυχὴν ἐδάφους, πᾶσαν γραμμὴν, πάντα ρυθμὸν νέφους, πᾶσαν μουσικὴν ρυθμοῦ, κάθε ὀραῖον αἰσθημα, κάθε δυνατὴν πράξιν, πᾶσαν ροδαλὴν ὑγείαν, πάντα γυμνὸν ὀραῖον μῦν, πᾶσαν λευκότητα, πᾶσαν πορφύροτητα, πάντα οὐρανόν, πᾶσαν σελήνην καὶ πᾶσαν αὐγὴν.

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσεν, ἐσκέπτετο, ἠσθάνετο, ἔγραφεν, ἔσχεδιάζεν, ἀνέπνεεν, ἐμελέτα, ἐπλαττε.

Πῶς ἀπέθανεν ; Ὁ ἄφρος καὶ ὁ κρῖνος τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας μέσα στοὺς κρῖνους καὶ τὰ γιασεμιά τοῦ Ἑλληνικοῦ ἄφρου. Ἦ ποιητικώτερον γαλανάδα τῶν Ἑλληνικῶν ὀφθαλμῶν μέσα εἰς τὴν γαλανωτέραν θάλασσαν τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ πνευματικὸς νέος Σαλαμινομάχος εἰς τὰ αἰώνια Σαλαμῖνια νερά. Μία θάλασσα ἀπὸ πνεῦμα, ἀπὸ ἰδέαν, ἀπὸ κάλλος, ἀπὸ ὁρμὴν, ἀπὸ δρᾶσιν, μέσα σὲ ἄλλην θάλασσαν.

Διὰ τί ἀπέθανε ; Διότι δὲν τὸν ἠθέλεν ἡ Γῆ ἢ Ἑλληνική. Δὲν τὸν ἐσθάζονεν ἡ Κοινωνία ἢ Ἑλληνική. Τὸν ἀπεχθάνετο ἡ Ζωὴ ἢ Ἑλληνική. Τὸν ἔτρεμεν ὡς πολὺ ἄγριον χειροῦργον ἢ Φθίσις ἢ Ἑλληνική. Τὸν ἐμίσει τὸν ἐρίγδουπον Ποσειδῶνα ἢ Τελματίτις ἢ Ἑλληνική. Μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ Μεγάλου καὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς Μικρότητος, γέφυρα δὲν ἠδύνετο νὰ ζευχθῆ.

Καὶ ἐπήδησεν εἰς τὸ καθάριον κῦμα ἀνθοστεφάνωτος ὁ Ἀπόλλων τοῦ Γαλανοῦ, ὁ Ἀπόλλων τῆς Ἀναγεννήσεως. ΕΛΛΗΝ

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΧΑΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΘΕΑΣ

Α'

Ἐκίνησε ὁ Παράκλητος νὰ πάη στὸ πανηγύρι.

Ὁ, ποῖα χαρὰ τὰ στήθια του, ὅς αὐτὸ τ' ἅγιο ταξεῖδι ποῦ μόνος πάντα, ποῦ σύντροφος μετὰ τὸ ὄνειρά του καταπιάνεται, καὶ ποιὸς ἀπόκρυφος παλμός τ' ἔχει τὸ νοῦ του πλημμυρίζει ;

Προβάλλει πάντα μοναχός, προσκυνητῆς ἀργὸς καὶ ἀποσπερίτης, ὅς τὸ δρόμο τὸν τριμμένον ἀπὸ τὸ βῆμα τ' ἄγνωμο τῶν δειλῶν ἡμεροδούλων. Ὅμως ἄθωο πατεῖ τὸ βῆμα του καὶ ἀνάλαφρο καὶ ἀνάμεσα ὅς τῆς ταπεινῆς στροφῆς τὸν κορναχτού, ἐκεῖνο νοιώθει νὰ ξετυλίγῃ

άπατητο δικό του μονοπάτι. Ν' ανοίγη ξέρει δρόμο άνεύρετο 'σ τή δημοσιάν άπάνου.

Μόνος του πάει ό Παράκλητος 'σ τό μέγα πανηγύρι, τό πανηγύρι τ' άφαντο κι' άνάκουστο, ποϋ πλάθει ή ψυχή του γιά τή χαρά της και τόχει δικόν της έρωτα κι' απόψηλο προσκυνητήρι.

Τριγύρω του, καθώς άργοπατεί, πρόσχαρη πάντα ή φύση, θαρρεϊ, τόν προβοδάει. Θαρρεϊ κι' οι πέτρες οι χρυσοχουδωτές από τό δειλινό σελάγισμα, κι' οι πέτρες οι γέρινες και καταπληγωμένες, ποϋ όρθές από τά δυό πλευρά του δρόμου μετροϋν τόν άσωστον καιρό, κι' αυτές άκόμα, πιστεύει, χαιρετοϋν τό πέρασμά του.

Κι' ό νιός διαβαίνει με τ' άνάβλεμμα ψηλά, 'σ του θεϊκού μαρμαρόκαστρου στυλωμένο τ' όλόρθο φάντασμα. Έμπρός, πίσω και πλάγ' του μύριες άέρινες μορφές, μορφές παλιού κόσμου άγαπημένες, άρμόζουν τ' άψίθυρο βήμα τους με τό δικό του. Προβαίνει άμίλητη ή πομπή με τό γλωμώ λεβέντην άρχοντα κι' όδηγό της. Κι' άν με τά μάτια τ' άφαντα και σωτικά του νοϋ του βλέπει ό νιός σε κάθε σεμνοπρόσωπη εικόνα κι' ένα δικό του όνειρο ζωντανεμένο, ποϋ ό ίδιος ζωή του δίνει, όμως θα φάνταζεν αυτός παράξενος πλανημένος όδοιπόρος άνάμεσα 'σ τόν κόσμο εκείνον τόν ιερό, ποϋ πλέκει ή φλόγα τής ψυχής του γύρω της μ' άγάπη τόση, άν κάθε μιά κι' από τής άπνοες μύριες θωριές μποροϋσε με μάτια όχι άyla κι' αυτή νά τόν θωρήση.

Κ' είναι μεγάλη, κι' είν' ατέλειωτη ή σιωπηλή συνοδιά, ποϋ ακολουθεϊ τό δρόμο της κατ' ό Κάστρο. Κ' είν' εκεί πέρα πανέμορφα και λαγαρά κορμιά, κι' είν' άπαλά και προβάλμένα στήθια και μέτωπα λαμπρά και μάτια γαλήνα κι' άχτινοβόλα. Μύρια ζευγάρια χέρια, με τών ματιών άντάμα τ' όλόψυχο, τ' όλομέθιστο 'σ τόν ουρανόν άτένισμα, ύψόνονται γυμνώλενα κι' άρμονικά 'σ τής προσευχής τή στάση, ένϋ τά χείλη λόγους κρυφούς φαίνονται νά ξεχύνουν, ένϋ κι' άμετρα πόδια καλοπλασμένα στέρεα, και πόδι' άφρόπλαστα, προβαίνοντας 'σ του δρόμου τόν άνάλαφρο σκηνισμένο άνήφορο, βαθύγνωμα σημαίνουν τό ρυθμό, τής πομπής όλόσωμης τόν άπιαστο ρυθμόν, άπιαστον γιατί σβύνεται τήν ίδικα στιγμή καθως γεννιέται.

Πρόσχαροι νιοί, παρθένου έφηβοι και παληκάκια πανοπλια και παληκάκια καβαλάροι άρμόζουν τό λαμπρόστολο κι' άστραφτερό 'σ τόν ήλιο ξόδι. Κι' άστράφτουν τ' άρματα και φέγγουν τά κορμιά τους. Και τ' άλογα 'σ τόν

ήλιον, ήλιο άυγερινόν, άντιλαμπρίζουν· κι' οι χαλινοί σπιθοβολοϋν.

Σεμνές, περήφανες παρθένες ίλαρές, καλαθοφόρες νιές άρμόζουν τό λαμπρόστολο κι' άστραφτερό 'σ τόν ήλιο ξόδι.

Κι' ακολουθοϋν λαοί, γερόντοι, νιοί, γυναίκες άντρες, πεζοί κι' άρματοδρόμοι, δούλοι κι' ελεύτεροι, μύριοι και μύριοι. Φέρνει ό καθένας τήν πλούσια ή φτωχική προσφορά του. Κι' όλοι στεφανωμένοι ακολουθοϋν τό τάμα τό τρανό, τ' άτίμητο, ποϋ τόσα κοντυλένια χέρια τόχουν ταιριάσει. 'Αγνή Θεά κι' άγια Παρθένα! 'Ω, νά τ' ώριόφαντο Καραβί, τό Καραβί τ' άπελάγιστο, τό κοσμοτρικυμισμένο, νά κι' ό μυριόκαλος τής Νύφης τής Μεγάλης Πέπλος, τής Νύφης τής παντοτινής ό Πέπλος ό κροκόθαφος, ποϋ δένει μέσα 'σ τά χρυσά πλεξιματά του τόσες καρδιών χαρές και λαύρες τόσες!

Εκείνο τό βράδυ, τ' άξέχαστο, τό γραμμένο από τή μοϋρα, κίνησε πάλι ό Παράκλητος νά πάη νά προσκυνήση. Γιατί άργό ήταν πάντα, γιατί ήταν άστερισμένο, είτε φεγγαρόχυτο τό προσκύνημά του. 'Ομως αυτήν τήν ώρα τήν ιερή, ποϋ ή 'μέρα γέρνει τό ροδόσταμο κεφάλι 'σ τής λάμιας νύχτας τή σύσκοτη άγκαλιά, κι' άν δέν ήθελε άπόψε προβάλλη τό φεγγάρι, κι' άστρο κανέν' άκόμα άν δέν έχάραιζε 'σ τόν ουρανόν, όμως και πάλι θεία γαλήνη και φως άγνωριμο περίχυνε τό νιό. Και φως άγνωριμο περίχυνε όλα τ' άψυχα τριγύρω. Βουβός ήταν γιά 'κεινον άπόψε ό Βράχος ό Πανέρημος, έμπρός του στεκόμενος όρθός, άν και παράξενα φωτόλουστος. Βουβός και τής Παρθένας ό Κεραινωμένος Ναός άπάνου. Βουβός άν και σελάγισμα μυστικό, θαρροϋσε ό νιός, άνάβρυζεν εκείθε. Κ' ήταν αυτό τό φως, ποϋ έκανε όλα τά περίγυρα νά λάμπουν. 'Εμοιαζε σα μαγνάδι νεραϊδικό άσημύγυτο κι' όλοϋθε άπλωμένο. Θεά, σαλεύει τάχα ό λογισμός του λατρευτή σου τώρα;

Ρωτοϋσε ό νιός τά μάτια του, άν άντίκρουζαν ό, τι κι' ό νοϋς του, δειλός, άντίκρουζε. Και νοιώθει βαθιά τέτοια στιγμή, πρᾶγμα άπιστο, πώς όσα άλλες φορές, συχνά, σήματ' άερικά και μυριόπληθα είχε με τά μάτια 'δη, όλα ήταν τής φαντασιώς του κούφια πλάσματα. 'Ομως καθαρία τώρα βλέπει κι' όλοφάνερα, και συλλογιέται ότι τό φως εκείνο, ποϋ άδολη κάποια πηγή τό στέλνει, αυτό, ό Θεά, τό φως ψεματινό δέν είν', όχι!

Κάποιο, ποϋ δέν ξεδιαλέγει, κρυερό δείλιασμα σφίγγει τήν καρδιά του νιοϋ λεβέντη, κι' άντάμα κάποια προσταγή άφεύγατη τόν τραβάει πάντα και πάντα έμπρός του, Κι'

όσο προβαίνει, τόσο τό θάμπωμα τών ματιών του τ' άπατηλό θεριεύει. Στρέφει με λαχτάρα ό νοϋς του πίσω. Τά γόνάτά του, άναντρα, δέν τόν ακοϋν. 'Αλοι! ποιά δύναμη τόν έκαμε νά σύρη ώς του Ναού σου, Θεά, τά μισοτρίβα σκαλοπάτια τό κορμί του; Και πώς οι τρομασμένες τών ματιών του κόρες σάθησαν άξίες, ό Θεά Παρθένα, νά σ' άντιβλέψουν;

Πεσμένος έμειν' άκόμα ό νιός 'σ τά μάρμαρα, ποιός ξέρει από πόσην ώρα.

Και σαν έσήκωσε τό μέτωπο κι' αποκόπησε ψηλά τ' άλαφιασμένα μάτια νά στυλώση, άγνάντεψε πάλι τή Θεά όρθή και ξάστερη έμπρός του. Εάφνισμα διπλό του νοϋ και τών ματιών του ήταν ή θωριά εκείνη, και ζαλισμένος και μισάψυχος έπεσε ό νιός άπίστομα 'σ του Θεϊού Ναού τό πέτρινο άλωνι. Κ' έσφιγγε με τά νύχια τής ξεδαρμένες πλάκες, γιατί θαρροϋσε έξαφνα πώς έπεφτε, και γλύστραε 'σ ένα γκρεμό, και χάνονταν. Και πώς τό πέσιμό του αυτό βαστοϋσε χίλια χρόνια, ως ήταν τής στιγμής, ποϋ δε λογιέται, λαχτάρισμα φοιγτό. Κι' έξαφνα ό δρόμος ό βαθύς σταμάτησε, κι' είδε αναφτέρωτον ό νιός τόν έαυτό του νά ισοζυγιαζή 'σ τόν άέρα, σάμπως άργόλαμνεν άιτός ύστ' άπόνα πέταμά του μακνισμένο. Και ψήλωνε σιγά, και ψήλωνε ό Παράκλητος, και σαν αιθέρας ήταν άγανός και σαν τό φως καθάριος. Μιά δύναμη τόν τραβοϋσε 'σ τά μεσούρανα, δύναμη φυτεμένη, τάχα, ξαφνική βαθιά του. Και μια φωνή, ώ ποιά πρωτοβγαλτή, υπεράνθρωπη λαλιά, τόν κλωϋσε φοβερή και τρισποθεινή κοντά της.

— Εϋπινα, Παράκλητε, γαλανομάτη νιέ, μονάχη δική μου ελπίδα! Εϋπνησε κι' άναστήσου!

Γονατιστός ό Παράκλητος, 'σ τά μάρμαρα γονατιστός τ' άγιασμένα. Ψηλό, γενναίο τό μέτωπο κι' ή ματιά άτρομη, λατρείας πλημύρα όλη. Τά χέρια άχνά, πλεγμένα 'σ τόν άέρα. Κ' ή Θεά όρθή και ξάστερη έμπρός του. 'Ολόφαντη άντίκρου του ή Θεά ή Μεγάλη!

— Παναγία Δέσποινα, παντοτινή Παρθένα! Τ' όνειρο τόν όνειρων μου κι' ή φλόγα τών μυστικών, ποϋ με τραβοϋσαν! Δέξου, καλή, όσα τής νιότης μου άχαρα φιλιά και χάρδια, ταπεινά 'σ τά πόδια σου στρωμένα!

'Απόκρισι καμμιά δέ δόθηκε 'σ του Παράκλητου τά λόγια. Και πέρασαν στιγμές, μπορει κι' ώρες όλάκερες, ποϋ επίσημη κι' ιερή βασιλέψε σιωπή. Γαλήνη άπεραντη, τής ίδιας Θεάς, έλεγε ό νιός, βαθειά σκέψη κι' ή συλλογή χυμένη όλοϋθε, κι' αυτή ήταν ποϋ έδενε σ άνίκητη προσταγή από κάτου βουβή τή φύση.

'Ενοιωθε αυτός τήν πάνσοφη Παρθένα σε κρύφους κόσμους λογισμών παραδομένη. Κι' άκουε μέσα του, κατάβαθα, χέρι άτρομο ν' άναπαράζη κάθε γωνιά τών σπλάχγων του ισκιερή κι' άπάνεμη.

Κι' ό Παράκλητος ακολουθοϋσε νά προσβλέπη τήν Παρθένα, γιομάτος από τό θεϊον έρωτά της. Και φλόγιζε τον ό καϋμός νά τή λατρεύη, άνάξιος νά σηκώση τήν τρελή ματιά του από τ' όνειρευτο παράστημά της. 'Ολόρθη τή θωροϋσε κι' άσάλευτη και μεγαλότρανη, 'σ τή μέση όλόρθη του ναού της. Και τά σμιγμένα πόδια της, ώ όνειρου θαύμασμα, πατοϋσαν τόν τόπο, ποϋ άδειον άφησε τό χαμένο για πάντα θεϊο άγαλμά της. Και στέκονταν εκεί 'σ τά χνάρια τ' άσβυστα, ποϋ τόσες φορές ό Παράκλητος είχε ζηλέψη κι' είχε μαραθή νά ξαναχτίση 'σ αυτά 'πάνου με τό νοϋ του τ' άχτιστο πειά πλάσμα του τεχνίτη. Και σκέπαζε ή Παρθένα με τ' άύλο άγαλμά της, όνειρο ψυχωμένο, τόν τόπο τόν άθρονο κι' όρφανόν, ποϋ τόσες φορές είχε ό Παράκλητος τόν άσπαστή κι' είχε τον κλάψη.

Κι' αναστυλόνονταν εκεί πελώριο τής Θεάς τ' άγαλμα τό θεϊο. Ριγμένα τά χέρια κάτου, από τους ώμους ξεγυμνα, διάφανα κι' αλαβάστρινα, του κορμιού τόν κυματιστό ρυθμό ακολουθώντας. Γυμνός κι' ό θεϊος λαϊμός, διάφανος, αλαβάστρινος. 'Ομως άνάλαφρα κλιτό, σε 'σωτική μελέτη δομένο τό θεϊο κεφάλι, με τά μαλλιά τ' άχνοξανθα 'σ τους ώμους αναριχτά, και με τά μάτια τά γλαρά, τά μάτια τ' άψιχάλιστα, 'σ τό νιό τόν Παράκλητο άπάνου καρπωμένα· τά μάτια 'κεινα ποϋ έμοιαζαν πέλαγα νυχτωμένα, πέλαγα ποϋ γύρωθε αντιφεγγίζουσαν και καλοϋν 'σ τά βάθη τους τ' άπίστερα ψυχομαχητά τής 'μέρας.

Και πελώριο φάνταζε, και φοβερό τής Παρθένας τ' άγαλμα τό θεϊο. Τ' άσκεπτο, τ' άσειστο κεφάλι, καθως ξεπέρναε του Ναού τους ψηλούς τοίχους, θαρροϋσε ό νιός και τ' άστρα άνέβαινε νά σμίξει. Κι' έπως γαλήνιο στέκονταν τό στιβαρό κορμί, πίστευε αυτός πώς ήταν βαθιά πειό κάτου κι' από τά βαθυθέμελα του Ναού ριζωμένο τό κορμί τό θεϊο! Κ' ήταν όλοκάθετη, κι' ήταν σεμνόχαρη μαζί, γιομάτη περηφάνεια ή στάση τής Παρθένας όλη. Από τους ώμους ως τά πόδια πλούσιος και πολυκύματος τήν άγκάλιαζε ό άχνόλευκος χιτώνας. 'Ηταν αυτός τό μόνο φτωχό σκέπασμά της. 'Ηταν τό στόλισμά της τό μονάκριβο, κατ' άχυτος σαν έπεφτε τριγύρω κι' άφινε νά γλυστοϋν από κάτου οι άπαλές καμπυλωτές γραμμές του κορμιού τής Παρθένας. 'Αχνόλευκος,

αχτινούφαντος, θάρρουσε ο νιός, από το λιγωμένο φως των άστρων δανεισμένος. Κ' ήταν άζωστος, απολυτός ως κάτου. Έλειπε η ζώνη, η κρύφια δύναμη κάθε παρθένου, κάθε γυναίκας μάγισσας. Κι' ως έλειπε, αλοί, το κράνος από το κεφάλι το τρισεύγενο, ήταν ακόμα ως και τα πόδια της Παρθένου, γυμνά τα πόδια! 'Αμ' η αιγίδα ποῦ; Και το κοντάρι; Κι' η άσπίδα ποῦ, κ' η Νίκη; Γόοι κι' αλοί! Ποῦ η Νίκη;

— Πανάγια Δέσποινα, παντοτεινή Παρθένε! Τ' όνειρο των όνειρων μου κ' η φλόγα των μυστικών, ποῦ με τραβούσαν! Δέξου καλή όσα της νιότης μου άγαφα φιλιὰ και χάδια, ταπεινά 'σ τα πόδια σου στρωμένα!

Μέσα 'σ του Κεραινωμένου ναοῦ τὰ λείψανα τὰ ιερά και γύρω 'σ τήν Παρθένα' φως ήταν άπλωμένο γαλήνιο και θαμπό, σαν τό φως το μάργαρο, ποῦ βασιλεύει 'σ των νερῶν τ' ασάλευτα λημέρια, τήν ώρα του μεσημεριοῦ. Φως ήταν ποῦ έσκιο δέ γεννούσε κανέναν, ποῦ πηγή δέ φαίνονταν νάχη άλλη από το σώμα της Θεάς. Όμως δέν έλαμπε κεί πρώτα άστραφτερό μήτε λιγότευε μακρότερα τήν πρώτη αναλαμπή του. Έφειγγε όλοῦθε το ίδιο, σιγαλό, άγρυπνο κι' άνάχτινο, πλημμυρισμένο. 'Ακούμητη γαλήνη, άπέραντη του φέγγους άδερφή, 'σ αυτό μέσα χυμένη χλυτη, κρατούσε ως πέρα πέρα.

«Προϋλία»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΕΠΑΧΤΙΤΗΣ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΥΑ ΝΙΚΗΤΡΙΑ

(Βραβευμένη έργον της Γαλλ. 'Ακαδημίας)

Κατά το επίλοιπον διάστημα της έσπερίδος η Δώρα ματαιώς εζήτησε να συναντήσει το βλέμμα του συζύγου της. Παρά το φυσικόν της θάρρος ήσθάνετο κάποιαν άνησυχίαν δια τήν στιγμήν όπου θα ήκουε τας έπιπλήξεις του.

Όσον οι προσκεκλημένοι εγένοντο αραιώτεροι τόσο ηύξανε και η άνησυχία της. Όταν κατά τήν μίαν μετά το μεσονύκτιον όλος ο κόσμος έφυγε, έδωκε τας τελευταίας της διαταγὰς και έπήγε προς συνάντησιν του Δέλου, ο όποιος τήν έσπέραν αυτήν δέν είχε διάθεσιν να εζέλθη.

Εισερχομένη εις το μικρό σαλόνι όπου τήν επερίμενε όρθιος έμπρός εις το τζάκι με τήν φυσιογνωμίαν «άγγριαν» καθώς λέγουν αι 'Αγγλίδες, κατελήθη από ένα μικρό γέλιο νευ-

ρικό. έπειτα τον έπλησίασε, έσκυψε το κεφάλι έσταύρωσε τα δάκτυλά της τα στολισμένα από διαμάντα από πάνω από το μέτωπόν της ως δια να προφυλαχθῆ από κάποιον βέλος.

— Μην με κεραινώσης! ειπε.

Ήτο τόσο άστεία εις τήν στάσιν αυτήν, ώστε ο Δέλο μετά κόπου εκρατήθη να μη μειδιάση.

— Είχα άδικον, επρόσθεσε, σηκώνουσα το κεφάλι.

— 'Α! μου κάμετε τήν χάριν να το άγνωρίσετε!

— Μάλιστα, διότι μου το ειπε η συνείδησις μου... ολίγον άργά, εινε αλήθεια. Παρεσύρθη από τήν ευχαρίστησιν να εκδικηθῶ δια τήν συμπεριφοράν της προχθές... και από τήν επιθυμίαν, όπου έχω να σε ιδῶ 'Ιταλόν.

— 'Ιταλόν! επανέλαβεν ο Δέλο, άνοιγων υπερμέτρως τα θαυμάσια μάτια του. Και τί είμαι παρακαλώ!

— Ρωμαίος. Η οικογένεια σου εινε Ρωμαϊκή, έχει θρησκείαν, και όχι πατριδα. Η πατρεις εινε η σημαία, δέν εινε η εκκλησία.

Ο Sant-Anna εμεινε εκπληκτος.

— Εινε δυνατή! έψιθύρισε.

— Εινε η αλήθεια. Ο νιός σου θα εινε 'Ιταλός, δέν ήμπορείς να διαφέρης από αυτόν. Ο κόμης άνοιγόκλεισε τα μάτια του, κι' έστριψε νευρικά το μουστάκι του. Η κόμησσα επανέλαβε:

— Δέν κατηγορώ τους ιδικούς σου....

— Είστε πολύ καλή!

— Δέν τους κατηγορώ, εξηκολούθησε, διότι δέν δύνανται να σκεφθοῦν διαφορετικά από όπως σκέπτονται, αλλά ζητούν να σε προσελκύσουν εις το Βατικανόν, και αυτό με εξοργίζει.

— Αυτό το όποιον σε εξοργίζει εινε ότι δέν αποτελείς μέρος της Αύλης. Η φιλοδοξία σου δέν εινε τόσο να με 'δης τελετάρχην όσον να γίνης κυρία της τιμης της Βασιλίσσης. Σεις αι 'Αμερικανίδες, είσθε άπληστοι. Μίαν ήμέραν θα μου ζητήσης να λάβω τον τίτλον του πρίγκηπος της Νεαπόλεως, ο όποιος υπάρχει εις τήν οικογένειαν μας.

— Όχι, όχι, ποτέ. Δέν είμαι τόσο άνόητος να θέλω να αλλάξω αυτό το όραϊον ιστορικόν όνομα των Sant-Anna, με όνομα το όποιον κανείς δέν ήκουσεν εις τήν Ρώμην. Εκτός τούτου στέμμα τιοῦτον θα με έτρόμαζε.

— Ευτυχώς!.. Και τώρα όπου είμεθα λευκοί... λευκοί! επανέλαβεν ο κόμης με λύσσαν, το εδήλωσε και δέν θέλω να σε διαψεύσω: ως σου άρέσει αυτό. 'Αλλ' ένόσω η μητέρα μου ζῆ θα μείνωμεν εως εδῶ εις τας πολιτικὰς

μας δηλώσεις. Δέν θέλω ούτε να τήν προσβάλλω, ούτε να τήν λυπήσω περισσότερο. Θεωρείς τήν λεπτότητα αυτήν ως αισθηματικότητα αξίαν περιφρονήσεως; αι αισθηματικότητες αυτές εινε εις τον λατινικόν χαρακτήρα μου και σε παρακαλώ να τας σέβεσαι εις το μέλλον. Αύριον αυτές οι διαβολοεφημερίδες θα κάμουν το λευκόν γεῦμά σου το αντικείμενον των χρονογραφήματων των· αι μεν θα με επαινοῦν, αι δε θα με ύβρίζουν. 'Ιδού τί εκέρδισες!

— Δέν είχα προΐδη τήν συνέπειαν αυτήν, ειπεν η Δώρα ταραγμένη, λυποῦμαι δια τοῦτο.

— Όχι δέν το προείδες! Έάν υπάρχουν γυναίκες, αι όποια συλλογίζονται, εινε πολύ ολίγα εκείναι ποῦ σκέπτονται και βεβαίως δέν είσαι από αυτές. Έπρεπε να γνωρίζης ότι δέν μεταχειρίζονται τοιοῦτοτρόπως ούτε τους ανθρώπους, ούτε τα πράγματα του Παλαιού Κόσμου. Η Ρώμη η όποια δέν εκτίσθη εις μίαν και μόνην ήμέραν, δέν εινοι δυνατόν να κρημισθῆ δια μιᾶς άκόμη και από αυτές τας 'Αμερικανίδας.

— Επί τέλους, ειπεν η νέα κυρία, με κάποιαν στενοχωρίαν, το κακόν δέν ήτο τόσο μεγάλο. Εινε πάντοτε τιμητικόν να έχη κανείς το θάρρος των σκέψεων του.

— Όταν αυτό εινε αναγκασιον, ναί... άλλ' όταν αυτό δέν χρησιμεύει εις τίποτε άλλο, παρά να σου προξενῆ ένοχλήσεις εινε άνόητον!

Η κόμησσα, η όποια ειχε μείνει όρθία περιέβαλλε τον λαϊμόν του συζύγου της με τους βραχιόνας της.

— Δέν νομίζεις, Δέλο ότι μου είπες αρκετά δυσάρεστα πράγματα; Βεβαίως θα άνεκουφίσθης.

Η Δώρα ήτο εκεί, έμπρός εις τον σύζυγον της, με τα μάγουλα κατακόκκινα, τα μάτια λάμποντα άνάμεσα εις τα μακρὰ βλέφαρα, πολύ ώραία με τήν λευκήν άκόμη μεταξωτή τουαλέττα της. Ο Sant-Anna απέστρεψε το βλέμμα δια ν' αποφύγη τήν γοητείαν της νεότητος εκείνης και της χάριτος, εδοκίμασε μάλιστα ν' απαλλαχθῆ από τον έναγκαλισμόν της συζύγου του, άλλ' εκείνη δέν τον άφησε· έπειτα με έξαρτικήν έμπνευσιν του ειπε:

— Πάμε να δοῦμε το μπεμπέ!

Και ο κόμης, άμέσως ήσύχασε, η φυσιογνωμία του έλαμψεν εις τήν σκείψιν του παιδιοῦ του, και άφησε να τον οδηγήση χωρίς αντίστασιν.

.....

Ο έρως έδωκεν εις τήν ζωήν της κ. Ρονάλδου, καθώς και εις τήν της Δώρας, νέαν διεύ-

BJOERNSTJERNE BJOERNSON

θυνσιν, και οι εικοσι μήνες όπου επέρασαν υπήρξαν επίσης δι' αυτήν περιόδοι μεγάλης ενεργείας.

Η Έλένη ειχε τήν ευτυχίαν να συναντήσει μεταξῦ των ιερέων του 'Αγίου Patrick, ένα 'Αμερικανόν καταγωγῆς 'Ιρλανδικῆς, ο όποιος άγαπούσε τήν ανθρωπότητα όλόκληρον. Ο πάτερ Νεήλ κατώρθωσε να στρέψη τήν καρδιά και το πνεῦμα της Έλένης προς τους δυστυχεις. Υπό τήν έμπνευσίν του η κ. Ρονάλδου έβαλεν εις πράξιν τήν ιδέαν της αλληλοβοηθείας, η όποια εινε η εξιδανικευμένη μορφή της ελεημοσύνης. Παρεδόθη εις πραγματικήν σωτηρίαν υλικήν και ήθικην ανθρωπίνων όντων· ευρισκεν ένδιαφέρον καθ' ήμέραν ζωηρότερον και χαράν, η όποια τήν έκαμνε να περιφρονῆ όλες τας άλλας.

'Αντι της περιφρόνου ένώσεως, τήν όποιαν όνειροπολούσε να ιδρύση, εναντίον της πολυτελείας, ίδρυσεν άλλην εναντίον του εγκλήματος, της κακοηθείας, της άσχημίας, της άσθeneίας. Έξέλεξεν ως αποστόλους νεανίδας, νέους εκατομμυριοῦχος, ζητούσα εις τους μεν χρήματα, εις τας άλλας τήν έμπρακτον συμμετοχήν των. Κανείς δέν ειχε ποτέ το θάρρος να της άρνηθῆ τίποτε. Η καλλονή της, το θέλητρόν της, δέν της εχρησίμευον πλέον δια να τήν θαυμάζουν μόνον, άλλ' ήσαν θαυμάσια δώρα, τα όποια εβοήθουν τα φιλανθρωπικά της έργα. Εις διάστημα εικοσι μηνῶν έκαμε σπουδαία κακά. 'Απέκτησε τοιαύτην δύναμιν, ώστε πολλὰ φίλοι της τήν κατηγό-

ρουν ότι εξυπηρετεί την αγαθοεργίαν διὰ τῆς κοκεταρίας.

Ἡ νέα αὐτὴ ζωὴ τὴν ἀπέσπασεν ἀναγκαστικῶς ἀπὸ ἐπικινδύνους ἀναμνήσεις, χωρὶς νὰ τὴν θεραπεύσῃ ἀπὸ τὸν ἔρωτα, τὸν ὅποιον εἶχε φέρει μαζὴ τῆς ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Αἱ ἠνωμέναι δυνάμεις τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοφροπίας ἦσαν ἀνίσχυροι νὰ τὸν ἐκδιώξουν ἀπὸ τὴν καρδίαν τῆς. Ὅταν ἐλάμβανε γράμμα ἀπὸ τὴν Ρώμην, ἔμενε ταραγμένη ὀλόκληρον ἑβδομάδα. Ἡ Δώρα εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ τῆς διηγῆται τὰ πάντα ἐξηκολούθει, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἐνθαρρύνεται εἰς τοῦτο. Τὸ ὄνομα τοῦ Λέλο ἐπανήρχετο εἰς κάθε σελίδα, καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν εἶχε χάσει ἀκόμη τὴν δυνάμιν του εἰς τὴν ψυχὴν τῆς κ. Ρονάλδου. Λέλο! δύο συλλαβαί, τέσσαρες μικροσκοπικοὶ χαρακτῆρες μαῦροι ἐπάνω εἰς τὸ ἄσπρο χαρτί! Καὶ μόνον ὅπου τοὺς ἔβλεπε οἱ παλμοὶ τῆς καρδιάς τῆς ἐγίνοντο δυνατώτεροι, τὸ πρόσωπόν τῆς ἐκοκλίνιζε, τὰ ἄκρα τῶν χειλέων τῆς ἔτρεμαν. Ἡ μικρὰ αὐτὴ λέξις ἐπανάφερε εἰς τὴν μνήμην τῆς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Sant Anna, τὸν ἦχον τῆς φωνῆς του καὶ τὴν ἔφερον ὀπίσω εἰς τὸ ὄρατον ὄνειρον τῆς Λουκέρνης καὶ τοῦ Ouchy τοῦ ὁποίου ἡ ἀνάμνησις δὲν τὴν ἐγκατέλειπε. Ἐβλεπε τότε μὲ θυμὸν ὅτι δὲν ἐπανεκτίθη τὴν ἐλευθερίαν τῆς. Ἐφοβεῖτο καὶ ἐπιθυμοῦσε τὰς ἐπιστολάς αὐτάς. Τὰς διέτρεχε κατ' ἀρχὰς βιαστικά, ὡς νὰ τὴν ἐκκαίν, ἔπειτα τὰς ἐδιέβλεπεν ἐκ νέου. Ὅλοι ἐγράφον κατὰ ἐκ μέρους τοῦ Λέλο, λόγια φίλης, ἀγάπης, τὰ ὅποια καμμιὰ φορὰ τῆς ἐφαίνοντο λόγια εἰρωνείας καὶ τῆς ἐδίδαν τρελλὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκδικηθῆ. Ὅταν ἡ Δώρα ἄφινε νὰ μαντεύσῃ καί ποιν ἀπογοήτευσίν τῆς, ἠσθάνετο κακὴν χαράν, ἡ ὁποία τῆς ἔδειχνε τὴν ταπεινώσιν τῆς καὶ τὴν ἔκαμνε νὰ ἐντρέπεται τὸν ἑαυτὸν τῆς. Κατὰ τὰς κρίσεις αὐτάς, ἡ ζωὴ τῆς ἦ πόσον λαμπρά, πόσον πολυάσχολος, τῆς ἐφάνετο λυπητερὴ καὶ κενή. Ἄπειρος ἀπογοήτευσίς τὴν κατελάμβανε. «Πρὸς ποῖον σκοπὸν; πρὸς ποῖον σκοπὸν;» Ἡ φωνὴ αὐτῆς ἀπογοητεύσεως τῆς ἤρχετο ἀδικόπως εἰς τὸ στόμα. Δὲν ἠσθάνετο πλέον οὔτε τὴν ἀντανάκλασιν τῆς χαρᾶς, ὅπου ἐδημιούργει. Ἡ σκέψις τῆς ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τοὺς δυστυχεῖς καὶ τὰ μάτια τῆς ἀσυνειδήτως ἔπεσαν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Βέλλου Γρέη, τὴν Τρέλλα τῆς Τιτάνιας, τὴν ὁποίαν εἶχε τοποθετήσῃ εἰς τὸ ἰδιαιτέρον τῆς σαλονάκι...

Καὶ δὲν ἦτο ἡ κεφαλή, ἡ ἔχουσα τὴν μορφήν τοῦ ὄνου ὅπου ἐκύτταζε, ἀλλὰ τὸ μεταμορφωμένον πρόσωπον τῆς δυστυχῆς ἐρωτευμένης.

Ἦθελε ν' ἀγαποῦσε ἔτσι, μὲ μέθην, μὲ παραφοράν. Αἱ στιγμαὶ αὐταὶ τῆς ἀπογοητεύσεως δὲν διακοῦσαν παρὰ ἐλάχιστον, ἀμέσως ἐγίνετο κυρία ἐαυτῆς καὶ εὐχαριστοῦσε εὐλικρινῶς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτρεψε νὰ ὑποκύβῃ εἰς τὴν φοβερὰν ἐκείνην νύκτα τοῦ Ouchy.

Ἡ ΕΒΕΛΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Δ'.

Καὶ τώρα, κύριοι, ἔχετε εἰς γενικὰς γραμμὰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἡ ὁποία ἐγένετο εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τὴν θέσιν τῆς φιλολογίας αὐτῆς εἰς τὴν Πόλιν μας. Τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν ἐνόησε βαθειὰ καὶ ἐμελέτησε κάλλιστα ἡ Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου. Εἰς τὰ πρῶτα βήματά τῆς ἀκολουθεῖ καὶ ἐκείνη τὸν συνειθισμένον δρόμον καὶ οὔτε τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς δεσποινίδος Λεσβίου», οὔτε τὸ «Ἡμερολόγιον τῶν Κυριῶν» παρουσιάζει ἐξαιρέσιν τινα πραγματικὴν. Μία μόνον ἠθογραφικὴ δύναμις τὴν διακρίνει καὶ ἓνα βαθὺ αἶσθημα, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ εἰμπορέσῃ νὰ δώσῃ μορφήν ἀνάλογον. Εἶναι ῥομαντικὴ καὶ περιγράφει τὸ αἰσθηματικὸν ἐγὼ τῆς μὲ μίαν φαντασίαν ἀσύλληπτον, ἡ ὁποία ζητεῖ πανταχοῦ τὸ ἰδανικὸν καὶ ἀποφεύγει κάθε ψυχρότητα τοῦ ἀντικειμένου. Ἐνίοτε ζητεῖ νὰ ζωγραφίσῃ, ἀλλὰ χάνεται εἰς τοὺς λυρισμούς, οἱ ὅποιοι εἰμπορεῖ νὰ εἶνε ὄραιοι, ἀλλὰ δὲν εἶνε φυσικοὶ. Ἡ φαντασία τῆς τὴν στρώγει ἀκόμη περισσότερον. Καὶ ὀπίσεται ἀγωνιώσα εἰς ἓνα κόσμον ὀνειρων, εἰς μίαν γλυκεῖαν αἰσθηματολογίαν, χωρὶς καὶ ἐκείνη νὰ γνωρίζῃ τί ζητεῖ καὶ τί θέλει νὰ συλλάβῃ. Αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν κάμνουν καὶ ὅσα ἔργα κατεχώρισε εἰς τὴν Φιλολογικὴν Ἠχώ, εἰς τὴν ὁποίαν συνειργάζετο.

Ἡ τελευταία ἑπταετία, κύριοι, παρουσιάζει τὴν Ἀλεξάνδραν Παπαδοπούλου ἐντελῶς διάφορον. Τὰ περισσότερα ἔργα τῆς ἀποστέλλει πλέον εἰς Ἀθήνας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἠθογραφῆ τὴν πατρίδα τῆς. Τοῦτο εἶνε τὸ ξεχωριστὸν μνημόσυνον τοῦ ἔργου τῆς. Βλέπει τὸ κάθε τι μὲ πολὺ παραξενὸν τρόπον καὶ ζητεῖ νὰ κυττάξῃ πολὺ βαθειὰ εἰς τὴν ζωὴν του. Συλλαμβάνει πολλάκις πρωτότυπον τὴν μορφήν,

ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ τόσας δυνάμεις ὥστε νὰ μεγαλοουργῆ. Τὰ διηγήματά τῆς εἶνε ἀκαθόριστα ἀκόμη, βεβιασμένα καὶ ἀψυχολόγητα. Εἶνε σκίτσα τῆς στιγμῆς. Ἐχουν ὅμως πολλὴν παρατηρητικότητα, μεγάλην ἠθογραφικὴν δύναμιν καὶ θησαυροὺς αἰσθήματος.

Ἡ Ἀλεξάνδρα ἀρχίζει τὸ νέον ἔργον τῆς ἀπὸ τὰ «Παραμῦθια». Εἶνε εὐμορφὸ ἀλληγορικὸ παραμῦθι ἢ «Σκλάβια», ἀλλ' ἔχει καὶ πολλὰς ἀτελείας. Πολὺ τελειότερο εἶνε τὸ «Ξερὸ ῥαβδί», τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν ἡ Μοῖρα εἰς ἓνα βασιλόπουλο. Μὲ αὐτὸ εἰμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅ,τι καλὸ καὶ ὅ,τι κακὸ θελήσῃ, καὶ μόνον ὅταν ἐκεῖνο ἀνθίσῃ, θὰ πάρῃ τὸ βασιλόπουλο τὴν εὐμορφὴν βασιλοπούλου τοῦ ἦτον κρυμμένη σ' ἓνα κρυστάλλινον πύργον. Ἐρχονται δυστυχισμένοι χρόνοι καὶ τὸ βασιλόπουλο χάνει τὸν θρόνον του, φεύγει εἰς τὰ ξένα, πίπτει εἰς κακούργων χέρια καὶ πληγνέται βαρεῖα. Ὁ ἀρχιληστής παίρνει τὸ βασιλικὸν δακτυλίδι καὶ κάθεται στὸν θρόνον. Ὅταν ἔπειτα ἀπὸ πολλοὺς χρόνους ἐπιστρέφῃ τὸ βασιλόπουλο εἰς τὸ βασιλεῖόν του καὶ ἐξαλλος ὁ λαὸς πίπτῃ καὶ τὸν προσκυνῇ, ἐκεῖνο δὲν ἐκδικεῖται. Ἰατρεῦει μάλιστα τὴν πληγὴν τοῦ ἄρπαγος ἐχθροῦ, ὅταν ἠθέλησε νὰ αὐτοκτονήσῃ. Καὶ τότε τὸ ξερὸ ῥαβδί ἀνθίζει, ἡ κόρη τοῦ κρυστάλλινου πύργου πίπτει εἰς τὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ὄλον παραμῦθι φαγερὰ δηλώνει, ὅτι κερδίζει ἐκείνη ἡ ἀρετὴ, ἡ ὁποία κάμνει τὸ καλὸν ὅχι ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ διότι εἶνε αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καλόν, ἀδιάφορον ἂν θὰ πάθῃ διὰ τοῦτο.

Σὰς ἀνέλυσσα, κύριοι, τὸ παραμῦθι αὐτὸ διὰ νὰ λάβετε μερικὰς γραμμὰς τῆς τεχνοτροπίας τῶν παραμυθιῶν τῆς Ἀλεξάνδρας. Τὰ παραμῦθια δὲν εἶνε εὐκόλως λογοτεχνία. Ἀνελίσσεται εἰς αὐτὰ ἡ παιδικὴ ψυχὴ μὲ ὅλα τὰ ἀθῶα αἰσθηματά τῆς, μὲ τὰς λύπας τῆς, μὲ τὰς χαράς τῆς, χωρὶς πονηρίαν, χωρὶς μίσος. Ὁ Ἄνδρσεν ἐλαρακτῆριζε τὰ παραμῦθια του ὡς ἐξῆς: «Μίαν ἰδέαν, λέγει, ποῦ συνέλαβα διὰ μεγάλους, τὴν διηγοῦμαι εἰς μικροὺς μὲ παιδικὸν φόνημα, ἀλλὰ καὶ δὲν λησιμονῶ, ὅτι μὲ ἀκούουν ὁ πατέρας, ἡ μητέρα καὶ ἡ γιαγιά καὶ ὅτι πρέπει ὅλους αὐτοὺς νὰ τοὺς δίδω ἀφορμὴν εἰς σκέψιν». Καὶ ὅμως τὰ πρῶτα του παραμῦθια κατεκρίθησαν, ὅτι ἦσαν ἀτελῆ κατὰ τὴν μορφήν καὶ μόνον, ὅταν ἐδημοσίευσεν τὸν «Αὐτοσχεδίον ποιητῆν», ἐστρεώθη τοῦ μεγάλου Δανου ἢ ὑπόληψις. Κάθε παραμῦθι εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἰδιαιτέρον θέμα. Εἰμπορεῖ νὰ εἶνε τραγικὸν ὅπως ἡ «Καμπάνα» καὶ ἡ ἱστορία μιᾶς μητέρας». Εἰμπορεῖ νὰ εἶνε εὐθυμὸν, ὅπως ὁ «Χοιροβοσκὸς» καὶ εἰμπορεῖ νὰ εἶνε σατυρικὸν ὅπως

Μ Ο Δ Α

ἢ Ἡοριγήπισσα καὶ τὸ Μπιζέλι». Ὁ Ἄνδρσεν μᾶς ἔδωκεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς τύπους, ἀλλ' ἔζησε τόσο ὀλίγον ἢ Ἀλεξάνδρα ὥστε δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἀναπτύξῃ ὄλον τὸ πλάτος τῆς ἰδιοφυΐας τῆς.

Περὶ σότερον ἐπιτυχὴ καὶ περισσότερον μελετημένα ἔργα τῆς Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου εἶνε τὰ Βυζαντινὰ διηγήματα. Ὅσοι παρὰ τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς τὴν Πριγκηπον εἶδατε τὸν ἀπότομον μέσα εἰς τὴν θάλασσαν βράχον, τὸν ὁποῖον ὀνομαζοῦν Καλογρηά, ἔχετε πλέον αἰσθητὸν τὸ θέμα τοῦ διηγήματος τῆς «Καλογρηᾶς» τῆς Ἀλεξάνδρας. Ἡ πέτρα ἐκείνη εἶνε πετρωμένο σῶμα μοναχῆς, ἡ

οποία προσήχθετο και συναίμα ἐπλάνα την φαντασίαν της εις τὰ δλόχρυσα και ἀξέχαστα καλά του κόσμου. Ἡ ψυχολογία τῆς Καλογορηῆς, ὅταν πίπτη ἀπὸ τὸν Θρόνον και εὑρίσκειται πάλιν εις τὸ μοναστήρι, εἶνε ἓνα μικρὸ ἀριστοτεχνηματάκι. Ἄλλ' ἡ βυζαντινὴ ἐποχὴ και ὁ θεοκρατικὸς βίος τῶν μοναστηρίων της δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ μελετηθῆ ἀπὸ ἓνα πνεῦμα, τὸ ὁποῖον τόσον ἄτακτα εἰργάζετο, ὅπως τῆς Ἄλεξάνδρας. Χρειάζεται πολλὴ ἐξοικειωσις και πολλὴ μελέτη τῆς ἐποχῆς και τοῦ μοναχικοῦ βίου, διὰ νὰ προσεγγίσῃ κανεὶς τὴν περιγραφὴν, τὴν ὁποῖαν ὁ Οὐγκῶ δίδει εις τοὺς «Ἀθλίους» του διὰ τὰς ἀδελφὰς τοῦ μοναστηρίου. Ὅλοι γνωρίζετε τὴν «Σκλήραινα», τὴν ὁποῖαν ἔγραψεν ὁ Ῥώσος Ἄλεξιός Συμυρόφ, και ὅλοι ἠσθάνθητε τὰς ἀτελείας τῆς ιστορικῆς ἀληθείας, τὴν ἐπιπόλαιον μελέτην και τὸν ἀνοῦσιον σλαβονισμόν, τὰ ὁποῖα προδίδουν τὰς δυσκολίας τῆς βυζαντινῆς θεματογραφίας.

Τὸ καλλίτερον βυζαντινὸν διήγημα τῆς Ἄλεξάνδρας εἶνε τὸ τιτοφοροῦμενον «Στὸ μοναστήρι», τὸ ὁποῖον ὠραία εἰκονογράφησεν ἡ Θάλεια Φλωρᾶ και κατεχώρησεν τὰ «Παναθήναια». Εἶνε τὸ πλεόν μελετημένον, τὸ πλεόν τέλειον και τὸ πλεόν ὠραίον διήγημά της. Ἡ Ζωὴ, ἡ ὀνομαστὴ ἐρωμένη τοῦ Βάρδα, χάνει εις τὸν διαγωνισμόν τῆς εὐμορφίας μετὰ τὴν ποιήτριαν Κασσιανὴν και μετὰ ἄλλας.

Αὐτὸ εἶναι τὸ τελευταῖον ἔργον τῆς Ἄλεξάνδρας, διότι δὲν ἐπόθησε νὰ ἐκδώσῃ τὴν «Ἄνναν τὴν Κομνηνὴν», τὴν ὁποῖαν ἠτοίμαζε διὰ τὸ θέατρον. Εἰς τοῦτο δεικνύει προφανῶς, ὅτι ἐχόνησε περισσότερο τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν και τὴν ἀντίληψιν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἀλλ' ἔχει και τὰς ἐλλείψεις. Ἡ φαντασία της ἐξήγησεν ἀπιστεύως τὴν ἐταίραν, ἔδωκε πολὺν λυρισμὸν εις τὸν πατριωτισμὸν και δὲν ἐχωμάτισε τὸ θεοκρατικὸν πνεῦμα, δὲν προσέβαλε τὴν χαῦνον δυσκαμνησίαν, οὔτε τοῦ παλατίου οὔτε τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ἐπειτα ἡ ὄλη μορφὴ τῆς ὑποθέσεως εἶνε πολὺ ξενότροπος και εἴαν ἡ λύσις δὲν ἐγνωστοποιεῖτο μετὰ ἐπιστολήν, θὰ εδείκνυε περισσότεροαν τελειότητα τὸ ἔργον. Ἡ ὄλη ὁμοῦς ἀνέλιξις τοῦ πνεύματός της, ἡ δροσερὰ και φυσικὴ γλώσσα και ἡ τελειότερα μορφὴ, τὴν ὁποῖαν ἤρchiσε τὸ πνεῦμά της ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ συλλαμβάνῃ, διεκόπη ἀπὸ βασκανον δαίμονα ἀμείσως. Καὶ ἡμεῖς ὅλοι ἐκλαύσαμεν τὴν πρόωρον ἀρπαγὴν ψυχῆς χαριτωμένης και διανοίας πολὺ καλλιτεχνικῆς.

Ἦπεσοῦθη, κύριοι, νὰ ἐξηγήσω τὸ χαμόγελό μου και νομίζω, ὅτι τὸ ἐξήγησα. Ὁ ἀπε-

ριόριστος ἐνθουσιασμός τῶν μὲν διὰ τὸ φιλολογικὸν αὐτὸ μνημόστυνον ἐξήχθη ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς μετριωπαθείας, και ἡ ἀσυγχώρητος ἀπορία τῶν ἄλλων ἀπεδείκνυε πικρὰν ἀλήθειαν, ὅτι δὲν παρακολουθοῦμεν τὴν ἀνέλιξιν τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους μας. Ἡ Πόλις μας μόνις ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐκαλλιτέρευσε τὴν καιαισθησίαν της και συνησθάνθη περισσότερο τὴν μελέτην τοῦ λαϊκοῦ πνεύματος. Μόνις ἡ ἐπιστημονικὴ μελέτη και μόνις ἡ ἀπόλαυσις τῆς κλασικῆς ἐποχῆς διόλου δὲν ἀρκεῖ. Οὔτε προωρίσθημεν νὰ εἴμεθα εις τὸν κόσμον ἀπλοῦ θαναμασταὶ τοῦ πατρικοῦ και τοῦ ξένου φιλολογικοῦ θησαυροῦ. Ἐὰν ζῶμεν, πρέπει νὰ παρέχωμεν δείγματα τῆς ἰδικῆς μας ζωῆς, τῆς ἰδικῆς μας ὑπάρξεως. Εἰς τὴν ἀντίληψιν δὲ αὐτὴν ἡ Ἄλεξάνδρα Παπαδοπούλου διὰ τὴν Πόλιν μας ἔχει τὴν πρωτοπορείαν. Εἴμπορεῖ βέβαια νὰ μὴ εἶνε κανὲν μεγάλο ἄνθος, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἀιχμαλωτίζουν τὸ βλέμμα και ἀφαρπάζουν τὸν νοῦν και τὰς αἰσθήσεις μας. Ἄλλ' εἶνε τόσον φαλακρὸς ἀπὸ φυσικὰ ἄνθη ὁ φιλολογικὸς κήπος τῆς Πόλεός μας, ὅστε νὰ ἔχη δικαιολογημένην λατρείαν ἓνα εὐμορφο μικρὸ ἀληθινὸ λουλοῦδι του.

Δι' αὐτὸ και οἱ συμπολιταὶ της τιμῶσι σήμερον μετὰ τὸ μνημόστυνον αὐτὸ τὴν ἀξέχαστον φυσιογνωμίαν της.

Ἐν Φαναρίῳ Κωνσταντινουπόλεως.

(Ἀπὸ τὰς εἰκόνας Κων)πόλεως και Ἄθηνῶν Ν. Βασιλειάδου)

Ο ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΑΠΕΘΑΝΕ

Εἶναι ἡ θλιβερά και πένθιμος εἰδήσις, ἡ ὁποῖα ἐκυκλοφόρησεν ἀνά τὸν κόσμον ὄλον και εβόησεν εις πένθος Αὐλάς και κράτη και λαοὺς ἀνά τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ὁ Ἐδουάρδος, ὁ βασιλεὺς και ἀυτοκράτωρ μετὰ τοὺς ἑκατὸν τίτλους και τὴν ὑποτελῆ τῶν πέντε κόσμων ἀνθρωπότητα ἀπέθανεν ἔξαφνα, ἀπότομα, χωρίς κανεὶς νὰ τὸ ἐπερίμενε. Καὶ ὁ κόσμος ἐτόνισεν ὕμνους εις λατρείαν του και ἐγκώμια διὰ τὴν ἀθανασία του. Ἦτον ὁ σηματοφόρος τῆς εἰρήνης, ὁ ἀγαθὸς και γενναῖος φίλος τῶν πτωχῶν, ὁ βασιλεὺς ὅχι μόνον ἀπεράντων κτήσεων, ἀλλὰ και τῆς κομφόρτητος και τοῦ συμμοῦ, εις τὸν ὁποῖον εἶχεν ὑποτελεῖς ὄλους τοὺς βασιλεῖς και ὄλους τοὺς κοινούς θνητούς.

Συνδεδεμένος μετὰ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τοὺς δεσμὸς στενωπάτης συγγενείας, γαμβρὸς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰς Ἀ-

θῆνας κατὰ τοὺς τελευταίους ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας και εἶχεν ἑλκύσει τὰς συμπαιθείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἡ σύζυγός του Ἄλεξάνδρα, ἡ ὠραιότερα ἄλλοτε τῆς Εὐρώπης βασίλισσα, ἐφιλοξενεῖτο ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου του εις τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν τῆς Ἑλλάδος και μόνις ἐπρόφθασεν εις τὴν ζοῆν τὸν βασιλικὸν της σύζυγον, ὁ ὁποῖος ἀπέθανεν τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν εις Λονδῶνον ἐπιστροφὴν της.

Ὁ Ἑλληνικὸς τύπος ὀμόφωνος ἐξέφρασε τὴν λύπην τῆς χώρας και τὰ αἰσθήματα τῆς συμπαιθείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς τὴν πενθοῦσαν βασίλισσαν και τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Ἀγγλίας.

Τὸν Ἐδουάρδον διεδέχθη εις τὸν θρόνον ὁ δευτερότοκος υἱὸς του Γεώργιος ὁ Ζ', τῶς πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας, σύζυγος τῆς πριγκηπίσσης τοῦ Τέκ και νῦν βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας και αὐτοκρατορίας τῶν Ἰνδιῶν Μαρίας.

Πλειῆστοι βασιλεῖς και ἄρχοντες τοῦ κόσμου μετέβησαν εις Ἀγγλίαν διὰ τὴν κηδείαν τοῦ Ἐδουάρδου. Μεταξὺ αὐτῶν και ὁ βασιλεὺς Γεώργιος μετὰ τοῦ Διαδόχου και τοῦ πρίγκηπος Γεωργίου ἀνεχώρησαν τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ἐκ Κερκύρας ἐπιβαίνοντες τῆς βασιλικῆς θαλαμηγοῦ Ἀμφιτρίτης. Δυστυχῶς ἡ ἔλιξ τοῦ πλοίου ἐσπασε πλησίον τῆς Αὐλῶνος, και ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν υἱῶν του και τοῦ πληρώματος ἐσώθησαν ἀπὸ βέβαιον κίνδυνον, χάρις εις τὴν γαληνιαίαν θάλασσαν ἥτις ἐπέτρεψεν εις τὴν Ἀμφιτρίτην νὰ μείνῃ ἀκυβέρνητος εις τὸ πέλαγος, μέχρις οὗ εἰδοποιήθησαν περὶ τοῦ κινδύνου και ἐσπευσαν εις ρυμούλκησιν τῆς θαλαμηγοῦ Ἑλληνικὰ και Ἰταλικὰ πλοῖα τῶν πλησιεστέρων πόλεων. Ἡ Ἀμφιτρίτη ἐρρυμουλήθη ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν ταχυδρομικὸν Σκυλλὰ ἕως τὸ Μπρίντζι ὅπου και θὰ ἐπισκευασθῆ. Ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῶν υἱῶν του ἐξηκολούθησαν τὸ ταξίδι των ὑγιεῖς.

Ἡ κηδεία τοῦ Ἐδουάρδου θὰ γίνῃ τὴν ἐρχομένην Παρασκευῆν, δηλ. ἀπὸ τῆς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον του. Τὸ πένθος διὰ τὴν Ἀγγλίαν ὠρίσθη ἐτήσιον. Διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Αὐλήν τρίμηνον ἔνεκα τῆς στενῆς συγγενείας τῶν δύο βασιλικῶν οἰκῶν.

Ἡ βασίλισσα Ἄλεξάνδρα ἐδημοσίευσεν συγκινητικὴν ἐπιστολήν πρὸς τὸν ἀγγλικὸν λαόν, εις τὸν ὁποῖον ἐκφράζει ὄλην τὴν εὐγνωμοσύνην της διὰ τὴν εἰλικρινὴ συμμετοχὴν του εις τὸ πένθος της τὸ βαρὺ και τὴν ἐπιθυμίαν της ὅπως παράσχῃ και εις τὸν υἱὸν της τὴν ἀγάπην και ἐμπιστοσύνην, ἣν ἔτρεφε πρὸς τὸν ἀποθανόντα βασιλέα.

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΕΝΟΝ ΚΡΙΝΟΝ

(Συνέχεια)

Ὅταν τὸ ἀτρόπλιον ἀντίκρουσε τὴν νοτιὰν πλευράν τοῦ μικροῦ πριγκηπάτου μετὰ τὸ κωδονοστάσιον τῆς Μητροπόλεως, τὸ ὅποιον ἔλαμπεν ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἡ Ἄννα, ἡ ὁποία ἕως τότε εἶχε βασανισθῆ ἀπὸ ἓνα βῆχα τρομερὸν ἤρchiσε νὰ ἀναπνέῃ. Εἶχε τὸ αἶσθημα ὅτι ὅση ζοὴ τῆς εἶχε μείνει, εἶχε φύγει μετὰ τὸν βῆχα ἐκεῖνον και ὅτι ἡ τύχη της εἶχε τόσον συντακτισθῆ μετὰ τὴν τύχην τῆς Ἀμάλιας, ὅστε και ὁ θάνατός της ἀκόμη θὰ ἐγένετο συγχρόνως σχεδὸν και εις τὸ ἴδιον μέρος. Ἦτο τῆς τύχης μου, ἐσκέπτετο, ἐνῶ ἡ ψυχὴ της ἔκλαιε και ἐπονοῦσε. Ἦτο τῆς τύχης μου νὰ τὴν ἀκολουθήσω εις τὸν θάνατον, ὅπως και εις τὴν ζοῆν. Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ ὅπου ἠνόησε τὸν κίνδυνον ποῦ διέτρεχε. Καὶ ὑπετάσσετο μὲν, ὅχι ὅμως μετὰ ὑπομονὴν και καρτερίαν.

Ποτὲ ἄλλοτε δὲν ἤθελε νὰ ζήσει ὅσον αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ὅπου ὁ θάνατος τῆς Ἀμάλιας ἐλευθέρωνε πραγματικῶς τὸν Στέφα, ἀν ὅχι ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν της, τοὐλάχιστον ἀπὸ μίαν μυστικὴν σκέψιν ποῦ ἐφαίνετο νὰ τὸν βασανίζει. Οὔτε εις τὸν θάνατον ἐσκέπετο δὲν θὰ μὲ πονεῖ μόνην, χωρίς τὸ φάσμα τῆς ἀλλης νὰ τὸν παρακολουθῆ μετὰ τὴν γοητείαν της, ποῦ τὸν ἐκράτησε δεσμευμένον ὄλην του τὴν ζοῆν.

Ἀπὸ τὰς μαύρας αὐτὰς σκέψεις τὴν ἀπέσπασε τὸ γραφικὸν θέαμα τῆς μικρῆς πόλεως, ποῦ εἶναι ἐξαπλωμένη ἐπάνω εις τὸ ὕψηλὸν ἀκρωτήριον τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου και ποῦ κατεβαίνει μαλακὰ εις τὸν ὠραῖον κόλπον διὰ νὰ ἀνεβῆ πάλιν εις τὴν νέαν πόλιν, τὸ Μόντε-Κάρλο μετὰ τὸ ὡς ἀνάκτορον τῆς τύχης καζίνο, ποῦ βγαίνει ὅσον ὠραία νύμφη μέσα ἀπὸ τοὺς θαυμασίους κρεμαστούς κήπους και τὰ σηραγδένια πάρκα.

Θαυμάστρια τῶν ὠραίων τοπίων, ἐλησμονοῦσε πάντοτε κάθε λύπην και κάθε χαράν, ὅταν εὑρίσκετο ἐμπρὸς εις τὰ καλλιτεχνήματα εις τὰ ὁποῖα ἡ φύσις εἶναι ὁ μεγάλος καλλιτέχνης και ἡ Τέχνη ἀπλοῦστατα βοηθός.

Τὸ Μοναχὸ τῆς ἑκάμεν ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν, διότι ὀμιλοῦσε περισσότερο εις τὴν ψυχὴν της, εἶχε κάποιαν προγονικὴν συγγένειαν μετὰ τὰς ἀναμνήσεις της. Ἡ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ μεγελοπρεπῆς ἐκκλησία μετὰ τοὺς γραφικοὺς τρούλους ποῦ ἐλαμποκοποῦσαν, ὅσον νὰ ἦσαν ἀπὸ πολύτιμα μέταλλα, τὸ παλάτι τοῦ πρίγκηπος εις μεγαλοπρεπῆ μαυριτανικὸν ρυθμόν, τὰ σπύ-

για τὰ αὐστηρὰ τῆς παλαιᾶς πόλεως, ὅπισθεν ἀπὸ τὰς ὀλοπρασίνοὺς ἐπάλλξεις, τῆς ἐφαίνοντο ὅσαν παλαιὰ εἰκόνες, ποῦ εἶχεν ἰδεῖ ἄλλοτε εἰς τὸ Βυζάντιον, τὸ ἱστορημένον ἀπὸ τοὺς δασκάλους τῆς. Ἐπειτα ὅταν ἐμπῆκον εἰς τὸν κόλπον, τὸ θέαμα τοῦ καζίνου μέσα εἰς τὸν θαυμασίον ὄργασμὸν μιᾶς βλαστήσεως ἀφαντάστου, τῆς ἐφάνη ὅσαν ἕνας παράδεισος ποῦ κρύπτει μέσα του κάθε εἶδος χαρὰν, ἀλλὰ καὶ κάθε εἶδος κόλασιν. Καὶ εἰς τὴν φαντασίαν τῆς τὴν ἐξημένην τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς ἐφαίνετο ὅσαν ὅλη ἡ θάλασσα νὰ εἶχε γεμίσει ἀπὸ τὰ πτώματα τῶν δυστυχισμένων, ποῦ ἐρόιφθησαν ἀπὸ τὰ ὕψη ἐκεῖνα τὰ ὀλοπράσινα καὶ γεμάτα ζώην, διὰ νὰ εὐρουν ἰσχίαν εἰς τὸν θάνατον, ἀφοῦ ἡ τύχη τοὺς εἶχεν ἀρνηθῆ καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα. Ἡ Ἀμάλια δὲν εὐρίσκετο μέσα εἰς τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν πνιγμένων μὲ τὰ μελανά πρόσωπα καὶ τὰ μάτια τὰ βγαλμένα ἀπὸ τῆς κόγχης μὲ τὴν ἀγνώστην ἐνὸς τῶσον τραγικοῦ θανάτου.

Ἡ Ἀμάλια, ἡ ὁποία εἶχε τόσον ἀγαπήσει τὴν ὠραιότητα, ἠθέλησε καὶ νὰ ἀποθάνῃ ὠραία. Ἡ καρδιὰ ποῦ τὴν εἶχε προδώσει, εἶχε καταδικασθῆ καὶ ἡ μικροσκοπικὴ σφαῖρα τοῦ φλωμπερ εἶχε σταματήσει ἑξαφνα τοὺς παλμούς, οἱ ὅποιοι μόνον στιγμᾶς χάραξ εἶχεν μετρήσει ἕως τότε. Τὸ πρόσωπον εἶχε μείνει γελαστόν, ἀνθηρόν, ὠραῖον, μέσα εἰς τὰ λουλούδια καὶ τοὺς ἀφρούς τοῦ μεταξιῦ, ποῦ τόσον εἶχεν ἀγαπήσει ὅταν ἐζούσε. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐφαντάζετο, τὰ ἐβλεπεν ὀλοζώντανα ἡ Ἄννα καὶ σχεδὸν καὶ εἰς τὸν θάνατον ἀκόμη εὐρίσκε τὴν Ἀμάλιαν εὐτυχισμένην. Δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ τὸν πόνον, τὴν ἀδυναμίαν, τὴν ἀγωνίαν ἐκείνων, ποῦ καταδικάζονται νὰ ἐπιποῦν ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ νὰ ἔχουν ἀπὸ αὐτὴν ἐλάχιστα μόνον βάρη υγείας. Αὐτὴ ἦτον ἡ νικητρία τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ἔλεγε μέσα τῆς. Ἐζήσε πάντοτε ὅπως ἠθέλε, ὅπως τῆς ἤρεσε, ὅπως ἦταν εὐτυχὴς. Καὶ ἀπέθανεν ἀκόμη, ὅταν αὐτὴ ἠθέλησεν, ὅταν ἡ ζωὴ ἤρχισεν νὰ τὴν πιέζῃ μὲ τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς πικρίας τῆς. Θὰ σὲ νικήσω, εἶχεν εἰπεῖ, ὅταν ἡ ζωὴ τῆς ἐζήτησε θυσίας, ὑποταγήν, πειθαρχίαν. Καὶ πραγματικῶς τὴν εἶχε νικήσει. Οἱ ξένοι, οἱ ἀγνωστοὶ τὴν εἶχαν θαυμάσει, τὴν εἶχαν λυπηθῆ, τὴν εἶχαν ἐγκωμιάσει, καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν μέσα εἰς τὰ λουλούδια καὶ εἰς τὰ πολῦτιμα φορέματά τῆς ἡ Ἀμάλια ἐκοιμᾶτο ἡσυχα καὶ εὐχαριστημένα, διότι καὶ ὁ Στέφανος καὶ αὐτὴ ἡ ἰδίᾳ ἀκόμη ἐπήγαπαν νὰ τὴν σκεπάσουν μὲ ἀνθη καὶ νὰ τὴν ἀποχαριστήσουν μὲ δάκρυα.

Αὐτοὶ ποῦ τὴν ἀγαποῦσαν θὰ εὐρίσκοντο κοντὰ τῆς καὶ τὴν τελευταίαν τῆς ἀκόμη στιγμήν. Γιατί τὴν ἀγαποῦσαν, αὐτὸ ἦτο ἀλήθεια. Καὶ αὐτὴ καὶ ὁ Στέφανος. Δὲν ἠμποροῦσαν νὰ κάμουν διαφορετικά, ἐσκέπτετο. Εἰς τὴν ζωὴν τῆς δὲν εἶχε ποτὲ ἐμπνεύσει οὔτε μίσος, οὔτε πείσμα, οὔτε ἀποστροφὴν. Ἡ Ἄννα τὴν ἔθεωροῦσεν ἀνεύθυνον πλάσμα, τὸ ὅποῖον εἶχε γεννηθῆ διὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ, διὰ νὰ γελᾷ, διὰ νὰ διασκεδάζῃ, διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ γύρω τῆς καὶ εἰς ὅλους τὰς θελήσεις τῆς. Τὴν ἔθεωροῦσεν ἕνα χαϊδεμένο παιδί, ἀνεύθυνον, γοητευτικόν, ποῦ θεωρεῖ τὸν κόσμον ὑποτελεῖ του καὶ ποῦ μένει πάντοτε ἀδιάφορον διὰ τὰς συνεπείας ποῦ μποροῦν νὰ ἔχουν αἱ πράξεις του. Ἡσθάνετο ἔτι αὐτὴν τὴν Ἄνναν ἐξ ἀρχῆς τὴν εἶχε μαντεύσει ὁποία ἦτο, τὴν εἶχε συμπαθήσει, τῆς εἶχε δώσει τὴν συνδρομὴν τῆς. Ἄλλ' ὅταν ἐνόησεν, ὅτι ὁ Στέφανος ἤρχισε νὰ τὴν ἀγαπᾷ, τότε ἀπὸ ἰδιοτροπίαν ἀπὸ τὴν ἀνάγκη νὰ δοκιμάσῃ τὴν δύναμιν τῆς, ἀπὸ πόθον νὰ ἐξασφαλίσῃ μὲ τὰ πλούτη του τὴν εὐτυλίαν τῆς, τῆς τὸν ἐπέηρε, χωρὶς νὰ τὸν ἀγαπᾷ. Ὅλα αὐτὰ ἔγιναν, ἐσκέπτετο χωρὶς ὀριζόμενον σχέδιον, ἀπλῶς μὲ τὸ ἐνστικτὸν ἐκεῖνο, ποῦ ἐκάνονίζε φυσικᾶ καὶ χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν ὅλην τῆς τὴν ζωὴν.

Ἐπειτὰ ὅταν ὁ Στέφανος ἤρχισε νὰ ζητῇ νὰ τῆς ἐπιβληθῆ, καὶ νὰ τὴν ὑποτάξῃ, ἡ Ἀμάλια ἐσκέπτετο πῶς ἠμποροῦσε νὰ ἀπαλλαγῆ. Χωρὶς καὶ πάλιν νὰ κάμῃ τίποτε, ὁ Στέφανος ἔχασε τὰ μάτια του καὶ τυφλὸς πλέον ἔμεινε αὐτὸς ὑπὸ τὴν κυριότητά τῆς. Ἄλλὰ δὲν ἠθέλε μὲ αὐτὸ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ὑπερυχῆς τῆς, οὔτε καὶ νὰ ὑποφέρῃ τὸ μαρτύριον, νὰ ἔχῃ αἰώνιως ἀντίκρου τῆς τὸν τυφλόν.

Καὶ ἐνθυμήθη τὴν συμπάθειαν τῆς Ἄννας καὶ ἐπειδὴ ἐμάντευσε τὴν δύναμιν τῆς αὐτοθυσίας τῆς, τὴν ἔφερεν ἀμέσως διὰ νὰ τὸν συντροφεύῃ. Θὰ ἠγαπῶντο; αὐτὸ τὸ ἐσκέφθη, χωρὶς ἀνησυχίαν ἴσως μάλιστα μὲ ἀνακούφισιν.

Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐδῶ ἡ πολιτικὴ ἀπρακτεῖ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν γίνεται ἐνέργεια διὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ οἱ μετὰ τῆς σπουδῆς ἰδρυθέντες πολιτικοὶ σύλλογοι μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐπαναστάσεως δὲν δίδουν κανένα σημεῖον ζωτικότητος καὶ διαθέσεως πρὸς ἐνέργειαν.

Σήμερον ἡ προσοχὴ καὶ ἡμῶν καὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὴν Κρήτην, ὃ ποία κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας Βουλῆς ἐνέμεινεν εἰς

τὸν καθιερωθέντα ὄρον ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Οἱ Τούρκοι ἀντιπρόσωποι ὑπέβαλαν διαμαρτυρίαν καὶ ἀπεσύρθησαν, ὄχι ἀνευ ἐπεισοδίου, τὸ ὅποῖον ἐπροκάλεσεν ὁ χριστιανὸς ἀντιπρόσωπος Δασκαλογιάννης, ἐπιτεθείς ἐναντίον ἐνὸς ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀντιπροσώπων.

Ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἐψέξε δριμύτητα τὴν διαγωγήν τοῦ ἐπιτεθέντος καὶ ἀνεκήρυξε σεβαστὴν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Αἱ ἐκλογαὶ ἔφεραν πλειοψηφοῦντα τὸν εὐφύεστατον πολιτευτὴν κ. Ἐ. Βενιζέλον, ὃ ὅποῖος ἐσχηματίσθη καὶ Κυβερνήτην.

Οἱ Τούρκοι διωργάνωσαν συλλαλητήρια εἰς πολλὰς πόλεις, δι' ὧν ἐπιζητεῖται ἡ λύσις τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος καὶ ἡ παρά τῶν Κρητῶν ἀναγνωρίσις τῆς ὑψηλῆς κυριαρχίας τοῦ Σουλτάνου παρὰ τῶν Προστατῶν Δυνάμεων.

ΠΡΟΤΥΠΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Ὁ μικρόκοσμος θὰ ἀρχίσῃ νὰ ἀναπνέῃ μέσα εἰς τὸ δημοτικὸ σχολεῖον, ἀφ' ἧς στιγμῆς μερικοὶ ἄνθρωποι λογικοὶ, πρακτικοὶ καὶ ἐξυμνοί, ἄνθρωποι ποῦ ἀγαποῦν τὰ παιδιὰ καὶ ἐμελέτησαν τὴν παιδικὴν ψυχὴν, ἀπεράσειαν νὰ ἰδρύσων ἕνα πρότυπον σχολεῖον. Ὁ Σχολαστικισμὸς ποῦ αἰσθάνεται ὅτι θὰ παταχθῆ μὲ τὸν νεωτερισμὸν αὐτὸν τὸν σωτήριον μίανεται, ἀντιπροσωπεύμενος φυσικᾶ ἀπὸ τὸν κ. Μιστριώτην, ὃ ὅποῖος ἀπολύει τοὺς κεραυνούς του ἐναντίον τῶν ἰδρυτῶν. Ἐνῶ ὁ λογικὸς κόσμος καὶ οἱ γονεῖς τῶν βρασιμισμένων μικρῶν ποῦ πνίγονται μέσα εἰς τὴν λάσπη τῶν χλούων καὶ τῶν ἀφύων εὐγνωμονεῖ καὶ περιμένει ἀνυπόμονα τὴν ἰδρύσιν τοῦ νέου σχολείου.

Καὶ δὲν ἠμποροῦσε παρὰ νὰ γίνῃ αὐτὸ ὅπου γίνεται, τώρα μάλιστα ποῦ μὲ τὰς ἐπιτροπὰς τῶν διδασκτικῶν βιβλίων ἡ γραμματικὴ ἀντὶ νὰ ἀπλοποιουνται ὀργάζονται καὶ κατῆνθη λαθούριθος ἀκατανόητος, εἰς τοὺς ὅποιους πελεγάνουν καὶ οἱ δασκάλιοι καὶ οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν, ποῦ παρακολουθοῦν τὴν μελέτην των. Συγχαρητήρια θερμότατα εἰς τοὺς ἰδρυτὰς τοῦ νέου δημοτικοῦ Σχολείου. Ὡς πρὸς τὸν κ. Δελμούζον εὐργάστῃ ἤδη εἰς Βῶλον εἰς ἕνα πρακτικὸν ἀνώτερον Σχολεῖον κοριτσιῶν καὶ εἶχεν ἐκεῖ λαμπρὰ ἀποτελέσματα, χωρὶς ἀντιδραστικὰς ἐπαναστάσεις, διότι ὁ Βῶλος εἶναι μακριὰ τῶν Ἀθηνῶν.

ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ Ἰφιγένεια τοῦ Γκαῖτε, ὑπὸ κ. Κ. Χατζοπούλου. Ἡ μετάφρασις τῆς Ἰφιγενείας τοῦ Γκαῖτε ἀπὸ τὸν κ. Κ. Χατζοπούλον εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ὅσους παρεκολούθησαν πρὸ χρόνων εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον τὴν παράστασιν τοῦ ἔργου. Ἀπὸ τότε εἶχε κριθῆ ὡς ὠραία καὶ ὁποῖδουσα εἰς ἀρμονίαν καὶ δύναμιν στίχου τὸ πρωτότυπον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Τώρα ἡ ἐκδόσις τῆς Ἰφιγενείας προσθέτει εἰς τὴν ποιητικὴν ἐργασίαν τοῦ κ. Κ. Χατζοπούλου ἕνα ἰσχυρὸν δυνατὸν καὶ ἀβρὸν ἔργον, διότι μία μετάφρασις Γκαῖτε εἶναι κατὰ πολὺ τεχνικώτερον καὶ δυσκολώτερον ἀπὸ κάθε πρωτότυπον ποιητικὴν ἐργασίαν.

Ἐπὶ Ἄλμπουρο, ὑπὸ Κ. Παρορίτη. Εἰκόνες τραγικῆς ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν σφουγγαράδων, ποῦ ἀποδίδονται μὲ δυνάμιν, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴν ἀλήθειαν. Ἐντελῶς διαφορετικὸν ἀπὸ τοὺς σφουγγαράδες τοῦ Ἀγγέλου Τανάγρα, καὶ τὰ δύο ὅμως κατ' ἀλλήλα διὰ νὰ ἀποδώσων τὴν φρικτὴν ζωὴν τῆς νεό-

τῆτος ποῦ χάνεται ἄδικα, διὰ νὰ θησαυρίζουν ὀλίγοι ἄνθρωποι μὲ χωρὶς συνείδησιν καὶ καρδίαν.

Μικρὰ τραγούδια Ι. Μαράνου. Μικρὰ καὶ μετὰ τραγούδια μαζῇ, μερικὰ τρυφερά καὶ παθητικά, ἀλλὰ μὲ φιλοσοφίαν πολλήν καὶ χιούμορ καὶ εἰρωνείαν ποῦ φανερώνουν τὸν ποιητὴν, ὅσον καὶ ἂν ἠθέλησε νὰ κρυφθῆ ὑπὸ ψευδώνυμον. «Σὲ μνημα κρῖνος ἀνθισμένος ἐγερνε δίκως μυρωδιὰ, εἶχε τῆς ρίζες ὃ καυμένος ἕνος φιλάργυρου καρδιά».

Σκιαγραφία Γρ. Παπαδοπούλου, ὑπὸ Δ. Στεφάνου. Εἶναι ἕνας ὅμιλος καὶ ἕνα ἐγκώμιον εἰς τὸν σοφὸν πατριώτην καὶ παιδαγωγόν τοῦ Ἐθνους, εἰς τὸν ὅποῖον ὀφείλεται ἡ ἰδρύσις τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, τοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν καὶ τῶσων ἄλλων ὠραίων καὶ πατριωτικῶν ἔργων. Εἶναι ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐργάτας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ ἡ δόξασις του ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα διὰ τοὺς μεταγενεστέτους.

Καινουργία Λύρα. Δόγη. Μία συλλογὴ στίχων δημοσιευθέντων κατὰ καιροῦς εἰς τὴν «Ἐσπερινήν» ὑπὸ τοῦ ψευδώνυμον Δόγη τοῦ κ. Ι. Βουγιουκλάκη.

Περὶ τῶν θησαυρῶν τῶν Ἀντικυθέρων τοῦ κ. Κ. Ράδου. Τοῦ ἐιδικοῦ πλέον διὰ τὰ ναυτικά μας πράγματα, τὰ ὅποια τὸν ἀνέδειξαν καὶ δυνατὸν διηγηματογράφου.

ΕΠΙΤΡΟΠΑΙ ΚΥΡΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

τῆς ὑπὸ τὴν κ. Αἰκ. Ζλατάνου Σηροτροφικῆς Ἐπαρχίας

ΓΑΣΤΟΥΝΗ—Χαρίκλεια Σιούνη Πρόεδρος, Ἐλ. Δ. Μπεβρίνου, Ἀφροδίτη. Δ. Πανῆ, Αἰκατερίνη Ν. Γιαννακοπούλου, Ἀνδρομάχη Γαβριλιάνου, Εὐγενία Κροβελᾶ, Ἀγγελικὴ Δ. Λάτζη.

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ—Ἐλένη Σταυροπούλου Πρόεδρος, Ἐλένη Γεωργακοπούλου, Ἐλένη Μακρυγιάννη.

ΕΡΕΤΡΙΑ—Ἀθηνᾶ Γεωργιάδου Πρόεδρος, Μαριγῶ Καλάρη, Ἀγγελικὴ Συνοδινού, Ἐλένη Βαλτάπαρ, Κλεοπάτρα Μίχου, Μαρία Καρακώστα, Περσεφόνη Τζωττζη.

ΧΑΝΙΑ (Κρήτης)— Ἄννα Γερασιμίδου, Χρυσὴ Κουνδούρου, Μαρία Πολογεώργη, Μαρία Ψαρουδάκη, Πηνελόπη Δημητρακάκη, Χρυσὴ Κριάρη, Ἐλένη Καλαμυκεράκη, Ἀντωνία Πλουμιδάκη.

Πρὸς τὴν κ. Ἐφόρον τοῦ Ἐπαγγελματικοῦ καὶ Οἰκοκυρικοῦ τμήματος τῆς Ἐνώσεως τῶν Ἑλληνίδων

Ἀλεξάνδρεια 30/4/10.

Ἀξιότιμος κυρία

Δὲν φαντάζεσθε πόσον εὐχαριστήθην μαθοῦσα ἐκ τοῦ πρὸς με εὐχαριστηρίου ἐγγράφου σας, ὅτι αἱ 50 δρατμᾶς ὅποιας ἔστειλα πρὸς τὴν Καν Παρρέν διετέθησαν πρὸς ἀγορὰν Βιβλιοθήκης τῶν ἐργατιδῶν.

Εἶμαι τῆς γνώμης, ὅτι καὶ τὸ βιβλίον εἶναι οἱ πιστότεροι, οἱ μάλιστα πολῦτιμοι καὶ οἱ μάλιστα παρηγόριοι σύντροφοι εἰς τὴν ἀγρίαν τῆς ζωῆς βιοπάλην καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι εὐτυχὴς, διότι τὸ ἐλάχιστον χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὅποῖον ἔστειλα θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία τῆς εὐγενεστερᾶς τῶν ἐργατιδῶν ἀναψυχῆς ὅθεν σὰς παρακαλῶ νὰ ἐκφράσητε ἐκ μέρους μου καὶ πρὸς τὴν κ. Παρρέν τὰς εὐχαριστίας μου διὰ τὴν εὐτυχὴν ἰδέαν.

Δέξασθε τὴν ἐκφρασιν τῆς ἐξαιρέτου πρὸς ὑμᾶς ὑπολήψεώς μου. Δίς Ἀγγ. Παναγιωτάτου

ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Κουκιά φρέσκα πουρέ. Τά βράζετε καθαρισμένα και από τὰ μέσα φλούδια, τὰ περνάτε από τὸ τρυπητό, ἢ τὰ κομματιάσετε ἀπλῶς, προσθέτετε λίγο ἄνιθο καὶ μαιντανὸ ψιλοκομμένο, τὰ σωτάρετε με βούτυρο καὶ τὰ ἀναλύετε με γάλα.

Τὰ κάνουντε σαλάτα, ἀντὶ τῆς πατάτας κατὰ τὴν τελευταίαν συνταγὴν ποῦ ἐδώκαμεν.

Τὰ κάνουντε σούπα, ὅπως καὶ τὰ πιζέλια. Δηλαδή τὰ περνάτε ἀπὸ τὸ τρυπητό με τὸ φρέσκο κρομμυδάκι ὅπου τὰ ἐβράσατε καὶ ἔπειτα προσθέτετε μέσα εἰς τὴν σουπιέρα ἓνα κλλὸ κομμάτι φρέσκο βούτυρο βωδεινό. Τὰ σερβίρετε με ψωμάκια φριγανισμένα. Τὰ σερβίρετε γαρνιτούρα εἰς τὸ ψητό, βρασμένα καὶ περασμένα εἰς τὸ βούτυρο. Καὶ τὰ κάνουντε κροκέδες ἂν τὰ λυώσετε βρασμένα καὶ προσθέσετε 2—3 σαρδέλες ἀλμυρὲς λυωμένες ἐπίσης, 2 3 αὐγά καὶ ὀλίγο ἀλεύρι διὰ νὰ τοὺς πλάσετε.

Τριαντάφυλλο λικέρ. Μαζῶτε τὰ ἀπριλιάτικα τριαντάφυλλα τὰ μυρωδάτα καὶ τὰ βάζετε εἰς μπουτίλιες νὰ μαρνοθοῦν εἰς τὸν ἥλιο, ἀφοῦ τὰ κλείσετε καλά. Μετὰ 5—6 ἡμέρες γεμίζετε τῆς μπουτίλιες οἰνόπνευμα διὰ λικέρ, καὶ τῆς σφραγίζετε πάλιν. Μετὰ 20 ἡμέρας περνάτε τὸ οἰνόπνευμα ἀπὸ καθαρὸ πανί, κάμετε σιρόπι καλά δεμένο μέχρι καραμελώματος, ἀδειάζετε μέσα τὸ ἀρωματισμένον οἰνόπνευμα καὶ τὸ κλείετε εἰς μπουτίλιες.

Φράουλα λικέρ Βράσετε τῆς φράουλας ἴσην δόσιν ζάχαρη με φράουλα καθαρισμένην καὶ νερό. Τῆς λυώνετε καλά, καὶ τῆς περνάτε ἀπὸ τρυπητό. Δένετε τὸ σιρόπι καλά καὶ ἐνῶ εἶναι ζεστὸ ἀκόμη προσθέτετε οἰνόπνευμα διὰ λικέρ. Τὸ βάζετε εἰς μπουτίλιες ἅμα κρυώση καὶ τὸ σφραγίζετε. Ἐὰν δὲν τῆς βάλετε εἰς οἰνόπνευμα παρὰ τῆς περάσετε, ἀπὸ ψιλὸ πανί καὶ προσθέσετε λεμόνι ἔχζετο σιρόπι, τὸ ὑποῖον μεταχειρίζεσθε ὡς δροσιστικὸν καθὼς τὴν βουσσινάδα.

ΓΑΛΑΚΤΟΥΧΟΝ ΝΕΣΤΛΕ ΑΛΕΥΡΟΝ

ΤΕΛΕΙΑ ΤΡΟΦΗ ΔΙΑ
ΤΑ ΒΡΕΦΗ, ΑΝΑΡΡΟΝΥΑΣ ΚΑΙ ΓΕΡΟΝΤΑΣ
ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΤΟ ΚΑΛΙΤΕΡΟΝ ΕΛΒΕΤΙΚΟΝ ΓΑΛΑ

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ φαρμακεία καὶ φαρμακευπορεῖα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ Διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Κρήτην.

Κ^ΟΞ ΕΥΓ. ΠΛΟΚ ΑΘΗΝΑΙ

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἔδρα ἐν Ἀθήναις, Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Ἄργει Πύργῳ, Πάτραις
Διγίῳ, Κερκύρα καὶ Κεφαλληνίᾳ
Πρακτορεῖα ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ἀμαλιάδι.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΟΝ

Συνάλλαγμα.—Πιστωτικαὶ ἐπιστολαί.—Εἰσπράξεις.—Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ χρεωγράφων.—
Αγραπωλησίαι χρεωγράφων.—Προεξοφλήσεις.—

Λαϊκὸν ταμειυτήριον ἀπὸ 1 δρ. μέχρι 2,000 ποδὸς 4 1/4 ο/ο

Θησαυροφυλάκιον.—Φύλαξις χρεωγράφων καὶ τιμαλφῶν.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ ΜΕΧΡΙ 5,000 ΔΡ.

4 0/ο εἰς ἀ'. ζήτησιν. — 5 0/ο ἐν ἔτος.

Τόκοι καταθέσεων :

Διὰ καταθέσεις ἀποδοτέας εἰς πρώτην ζήτησιν	3 1/2 0/ο	ἐτησίως
» » » μετὰ τρεῖς μῆνας	4 0/ο	»
» » » μετὰ ἕξ μῆνας	4 1/4 0/ο	»
» » » μετὰ ἓν ἔτος	4 1/2 0/ο	»
» » » μετὰ δύο ἔτη	5 0/ο	»
» » » μετὰ τρία ἔτη καὶ ἄνω	5 1/2 0/ο	»
» » εἰς χρυσὸν	1/2 0/ο	ὀλιγώτερον.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

1) Εἰσαγωγή καὶ ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων ἐπὶ προμηθεῖα.—2) Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἰαλλικῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἐταιρίας ΦΟΙΝΙΞ Πυρὸς καὶ Ζωῆς.

ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΝ

1) Εἰσπράξεις ἐνοικίων.—2) Διχειρίσεις περιουσιῶν.—3) Ἐκτέλεσις διαθηκῶν.—4) Γνωμοδοτήσεις καὶ συντάξεις συμβολαίων.